

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΠΡΩΗΝ ΔΙΚΣΕΟ)/
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ WWF

Δήμητρα Πένκη

Μεσολόγγι 2014

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΠΡΩΗΝ ΔΙΚΣΕΟ)/
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ WWF

Δήμητρα Πένκη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Παναγιώτα Βάθη

Μεσολόγγι 2014

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων/Μεσολογίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει την λεπτομερή μελέτη των δράσεων της WWF τόσο σε εθνικό (WWF Ελλάς) όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (WWF). Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε μια ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης των ΜΚΟ καθώς σε μια τέτοια μελέτη δεν θα ήταν δόκιμο να μην αναφερθούμε στις απαρχές δημιουργίας των οργανώσεων αυτών ενώ αναφέρθηκαν και τα γενικά χαρακτηριστικά Ελληνικών Μη Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων έτσι ώστε να κατανοήσουμε σε μεγαλύτερο βαθμό τη δομή και τη λειτουργία τους. Έπειτα, περιγράφηκε εκτενώς η ιστορική εξέλιξη της WWF και της WWF Ελλάς και εν συνεχεία αναφέρθηκαν η αποστολή αλλά και οι αξίες της οργάνωσης. Στη συνέχεια, η μελέτη επικεντρώθηκε στην WWF Ελλάς και πιο συγκεκριμένα στη νομική μορφή της, στον τρόπο λειτουργίας της, στην οικονομική διαχείρισή της αλλά και στο ανθρώπινο δυναμικό που συμβάλλει σημαντικά για την υλοποίηση των περιβαλλοντικών της δράσεων. Πραγματοποιήθηκε μια εκτενής αναφορά σχετικά με το τι κάνει αλλά και τι δεν κάνει η οργάνωση στα πλαίσια του ελλαδικού και του παγκόσμιου χώρου ενώ έγινε μια μελέτη σχετικά με τις δράσεις της οργάνωσης κατά το έτος 2013. Τέλος, στα πλαίσια της ερευνητικής δράσης πραγματοποιήθηκε μια συνέντευξη με την υπεύθυνη περιβαλλοντικής πολιτικής της WWF, η οποία κλήθηκε να απαντήσει σε ορισμένες ερωτήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	iv
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	viii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1 ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΚΟ	2
1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΚΟ.....	2
1.1.1 ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ.....	6
2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ WWF ΚΑΙ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ.....	8
3 Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ WWF.....	11
4 ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ WWF.....	12
5 Η ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ...13	
5.1 Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	14
6 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ WWF.....	16
6.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000".....	16
7 ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ.....	17
7.1 ΕΠΟΠΤΕΙΑ.....	18
7.1.1 ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	19
7.1.1.1 ΟΙ ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ.....	20
8 ΤΙ ΚΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΣ.....	22

8.1	ΤΙ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΣ.....	22
8.1.1	ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΣ.....	24
9	Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF ΚΑΙ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ.....	25
9.1	ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF.....	25
9.1.1	ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ.....	32
10	ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ ΤΟ 2013.....	43
11	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ.....	46
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ/ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ/ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	58
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	61
2.1	ΑΡΘΡΟ 24 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	61
2.1.1	ΑΡΘΡΟ 2 ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.....	63
2.1.1.1	ΑΡΘΡΟ 6 ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.....	64
3	ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ WWF.....	65
4	ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	72

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χρηματοδότες που έχουν δώσει πάνω από 2% των εσόδων της, δηλαδή πάνω από 60.067.67€ σε σύνολο των 3.003.383,79€.....	51
Πίνακας 2: Παρουσιάζονται αναλυτικά οι φορείς που έλαβαν συνολικό ποσό άνω του 2% των ετήσιων εξόδων της WWF Ελλάς και οι προμηθευτές που έλαβαν συνολικά ποσά άνω του 1% των ετήσιων εξόδων.....	52
Πίνακας 3: Πίνακας προστετευόμενων περιοχών σύμφωνα με την ιστοσελίδα της WWF....	55

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
WWF	World Wildlife Fund
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΦΕΚ	Φύλλα Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
ΕΠΠ	Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΙΧ	Ιδιωτικής Χρήσης
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
CITES	Σύμβαση για τη Διεθνή Εμπορία απειλούμενων ειδών πανίδας και χλωρίδας
UNEP	Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ
CSD	Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ
REACH	Νομοθετικό Πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τα χημικά
CBD	Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα

FSC	Συμβούλιο Διαχείρισης Δασών
ΑΠΠ	Άρθρο Προστασίας Περιβάλλοντος
ΕΟΤ	Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη παρούσα εργασία, όπως προαναφέρθηκε και στη περίληψη, ερευνώνται και μελετώνται οι δράσεις της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης WWF τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Για αυτόν τον λόγο στο *1^ο κεφάλαιο* της εργασίας γίνεται εκτενής αναφορά στις Ελληνικές Περιβαλλοντικές ΜΚΟ και πιο συγκεκριμένα στην ιστορική τους εξέλιξη αλλά και στα γενικά χαρακτηριστικά τους προκειμένου να διασαφηνιστεί ο τρόπος λειτουργίας τους, η δομή και οι τομείς δράσης τους. Εν συνέχεια, στο *2^ο κεφάλαιο* αναφέρεται σε εκτενή μορφή η ιστορική εξέλιξη τόσο της WWF όσο και της WWF Ελλάς προκειμένου να γίνουν γνωστές οι απαρχές γένεσης και λειτουργίας τους. Έπειτα, στο *3^ο κεφάλαιο* περιγράφεται η αποστολή της WWF όσον αφορά τη περιβαλλοντική προστασία και βιώσιμη ανάπτυξη ενώ στο *4^ο κεφάλαιο* αναφέρονται οι αξίες της οργάνωσης. Επικεντρώνοντας τη μελέτη στο πεδίο δράσης της WWF Ελλάς, γίνεται αναφορά στη νομική μορφή της οργάνωσης στο *5^ο κεφάλαιο* αναφέροντας και πιο ειδικά τη περιβαλλοντική νομοθεσία που ακολουθεί η οργάνωση. Στο *6^ο κεφάλαιο* παρουσιάζεται λεπτομερώς με αριθμητικά στοιχεία και πίνακες η οικονομική διαχείριση που πραγματοποιείται στα πλαίσια των δράσεων της οργάνωσης ενώ παράλληλα παρουσιάζεται και το «Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δικτύου Natura 2000». Στο *7^ο κεφάλαιο* παρουσιάζεται το ανθρώπινο δυναμικό που συμβάλλει σημαντικά στην υλοποίηση των δράσεων της οργάνωσης με αναφορά στα άτομα που στελεχώνουν τους τομείς της εποπτείας, διοίκησης, διοικητικού συμβουλίου, εκτελεστικής επιτροπής, οικονομικής επιτροπής, επιστημονικής επιτροπής ενώ αναφέρονται επιπλέον και τα μέλη της και παρουσιάζονται οι Διακεκριμένοι Φίλοι της Οργάνωσης. Το *8^ο κεφάλαιο* αναφέρεται στο τι κάνει αλλά και τι δεν κάνει η WWF Ελλάς ενώ στο *9^ο κεφάλαιο* παρουσιάζεται η αποστολή της WWF και της WWF Ελλάς σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Επικεντρώνοντας τη μελέτη των δράσεων της WWF Ελλάς, παρουσιάζονται στο *10^ο κεφάλαιο* οι δράσεις της οργάνωσης κατά το έτος 2013 ενώ στο τέλος της παρούσας εργασίας παρουσιάζεται η συνέντευξη που δόθηκε από την υπεύθυνη περιβαλλοντικής πολιτικής της οργάνωσης.

Δόκιμο θα ήταν στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω θερμά τη κα Θεοδότα Νάντσου για τη πολύτιμη και σημαντική συμβολή της όσον αφορά τη πραγματοποίηση και ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας καθώς δέχθηκε με προθυμία και χαρά να απαντήσει στις ερωτήσεις που τις έθεσα κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

1. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΚΟ

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΚΟ

Οι Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτά των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με τη διαφορά ότι αναπτύσσουν δράσεις που σχετίζονται με την προστασία αλλά και τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Στη διάρκεια των δεκαετιών από την εμφάνισή τους, έχουν αναπτύξει πλήθος δράσεων στοχεύοντας να επιτύχουν την περιβαλλοντική προστασία και διατήρηση στη χώρα (Μπίμπα, Κ., 2009).

Οι πρώτες περιβαλλοντικού περιεχομένου οργανώσεις ξεκίνησαν να αναπτύσσουν τη δράση τους τη δεκαετία του '60 και του '70 στην αρχή ως σωματεία και σύλλογοι για τη διατήρηση της φύσης. Έπειτα, από τη δεκαετία του '70 έως και τη δεκαετία του '80 εμφανίζονταν συνεχώς νέες περιβαλλοντικού περιεχομένου οργανώσεις. Ωστόσο, τη τελική τους μορφή την απέκτησαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, ύστερα από την ωρίμανση των περιβαλλοντικών ιδεών και την απόκτηση πληθώρας εμπειριών (www.minerv.gr).

Η πρώτη ελληνική, περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος οργάνωση ιδρύθηκε το 1951, και ήταν η *Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης*. Η συγκεκριμένη οργάνωση ιδρύθηκε από μια ομάδα μελών του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου. Στη συνέχεια, ακολούθησε η ίδρυση και άλλων ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως της *Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας του Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς* (Ε.Ε.Π.Φ, 1971-72), της *Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας* (1982), της *Ελληνικής Εταιρείας για τη προστασία της θαλάσσιας χελώνας* (Σ.Π.Θ.Χ, 1983), της *Εταιρείας για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας* (Μομ, 1988), της *WWF Ελλάς* (1989), του *Δικτύου «Μεσόγειος SOS»* (1990), του *Περιβαλλοντικού Κέντρου Αρκτούρος* (1992) και του *ελληνικού γραφείου της Greenpeace* (1992). Σήμερα ο αριθμός τους, σύμφωνα με το Μητρώο των ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ανέρχεται στις 133 (www.minerv.gr).

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με έρευνες, από την εμφάνισή τους μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90 γίνεται φανερό, ότι ο συνολικός αριθμός των ελληνικών

Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, από το 1974 (περίοδος μεταπολίτευσης) έως το 1998, αυξάνεται συνεχώς. Η συνεχής αυτή αύξηση του αριθμού των οργανώσεων που ασχολούνται με τη περιβαλλοντική προστασία υποδηλώνει παράλληλα και ορισμένη αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών σε ζητήματα που σχετίζονται με το περιβάλλον (Μπίμπα, Κ., 2009).

Εντούτοις, παρόλο που ο συνολικός αριθμός των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων αυξάνεται, ο ρυθμός εμφάνισης νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, από το 1995 έως και το 1998, ακολουθεί συνεχώς πτωτική τάση.

Ωστόσο, παρουσιάζονται και αυξομειώσεις στο ρυθμό εμφάνισης νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, από τη δεκαετία του '70 έως και τα τέλη της δεκαετίας του '90. Από τη μεταπολίτευση έως και το 1989 παρατηρείται, με κάποιες αυξομειώσεις, μια αύξηση του ρυθμού εμφάνισης των νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Την περίοδο, από το 1989 έως και το 1990, η εκλογή του κόμματος της Ένωσης των Οικολόγων Εναλλακτικών (1989), προκάλεσε ραγδαία αύξηση του αριθμού των νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Την περίοδο 1991-1992, ακολουθεί μια μείωση του αριθμού των νέων οργανώσεων, ενώ τη περίοδο 1993-1994 ακολουθεί νέα αύξηση. Τέλος, από το 1995-1999, όπου έληξε και η συγκεκριμένη έρευνα, παρουσιάζεται μεγάλη πτώση στον αριθμό των νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (www.minerv.gr).

Οι πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα αλλά και στην διεθνή κοινότητα δικαιολογούν τις αυξομειώσεις τόσο στο συνολικό αριθμό των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων όσο και στον αριθμό των νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (www.minerv.gr).

Αρχικά, η πτώση της δικτατορίας το 1974, σηματοδότησε την έναρξη της δημιουργίας των πρώτων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, με τη μορφή συλλόγων. Στη συνέχεια, με την εκλογή του Κόμματος της Ένωσης των Οικολόγων Εναλλακτικών, το 1989, πυροδοτήθηκε η ανάπτυξη νέων ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Παρόμοια, κατά την ίδια περίοδο σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις και σε διεθνές επίπεδο (Μπίμπα, Κ., 2009).

Το 1972 έλαβε χώρα η διεθνής Διάσκεψη στη Στοκχόλμη με θέμα το περιβάλλον. Η ημερομηνία της συνδιάσκεψης (5^η Ιουνίου) καθιερώθηκε και ως Παγκόσμια Ημέρα του Περιβάλλοντος. Στη διεθνή διάσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι από 113 ΜΚΟ και απεσταλμένοι διαφόρων οργανισμών του Ο.Η.Ε. Στη συγκεκριμένη Διάσκεψη

επισημάνθηκαν τα περιβαλλοντικά αδιέξοδα που δημιούργησε το παραδοσιακό καπιταλιστικό μοντέλο ανάπτυξης ενώ τέθηκε ως πρωταρχικός στόχος η αφύπνιση της διεθνούς κοινότητας σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα. Αναγνωρίστηκε, ακόμα η ανάγκη για ευαισθητοποίηση των ανθρώπων απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η διεθνής Διάσκεψη στη Στοκχόλμη είχε ως απόρροια να ξεκινήσει η λειτουργία διεθνών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην Ελλάδα, αυτή τη φορά με τη μορφή παρατημάτων ή εθνικών γραφείων (Μπίμπα, Κ., 2009)

Μετά το πέρας είκοσι χρόνων από τη Διάσκεψη της Στοκχόλμης, πραγματοποιείται στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας (3-14 Ιουνίου 1992), η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών με θέμα «*Περιβάλλον και Ανάπτυξη*». Απώτερος στόχος αυτής της διάσκεψης ήταν η διεθνής συνεργασία για τη προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης (Μπίμπα, Κ. 2009).

Παράλληλα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 στην Αθήνα, προκάλεσε αύξηση του αριθμού των νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, εξαιτίας του αυξημένου ενδιαφέροντος για τη περιβαλλοντική προστασία, από το 2000 έως και το 2004. Ωστόσο, τα επόμενα δύο χρόνια, από το 2004 έως και το 2006 μειώθηκε με εντυπωσιακό ρυθμό ο αριθμός των νέων Περιβαλλοντικών ΜΚΟ ενώ ο συνολικός αριθμός των συγκεκριμένων οργανώσεων παρέμεινε σταθερός (Μπίμπα, Κ., 2009).

Οι εγχώριες πολιτικές αλλά και οι διεθνείς εξελίξεις επηρέασαν σημαντικά την ιστορική εξέλιξη των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Πιο συγκεκριμένα, κάθε εγχώρια πολιτική ή διεθνής προσπάθεια για αποτελεσματικότερη περιβαλλοντική προστασία, επέφερε την αύξηση της ευαισθητοποίησης των Ελλήνων πολιτών αλλά και τη δημιουργία νέων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μπίμπα, Κ., 2009).

Επιπρόσθετα, σημειώνονται τέσσερις μεγάλες περίοδοι στην ιστορική εξέλιξη των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, από την έναρξη της οργανωμένης δράσης τους έως και σήμερα. Αρχικά, η πρώτη περίοδος, ξεκίνησε με την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, το 1974, σε συνδυασμό με τις πρώτες μαζικές κινητοποιήσεις για το περιβάλλον και έληξε με την ολοκλήρωση της δεκαετίας του '70. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής παρατηρήθηκε η ανάπτυξη ορισμένων φυσιοδιφικών οργανώσεων έχοντας μικρή όμως απήχηση. Στη συνέχεια, τη δεκαετία του '80 μέχρι και το πέρας της σημειώνεται η δεύτερη περίοδος, η οποία χαρακτηρίστηκε από την άνθιση του οικολογικού πολιτικού κινήματος αλλά και από την εκλογή του κόμματος των Οικολόγων. Έπειτα, η τρίτη περίοδος αναλογικά ξεκινάει από τη δεκαετία του '90 και ολοκληρώνεται και αυτή

στα τέλη της συγκεκριμένης δεκαετίας, η οποία με τη σειρά της χαρακτηρίστηκε από τη δημιουργία των περισσότερων σύγχρονων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, οι οποίες υφίστανται μέχρι και στις μέρες μας. Η τέταρτη και τελευταία περίοδος, που σηματοδοτήθηκε από την αλλαγή της δεύτερης χιλιετίας και διαρκεί μέχρι και σήμερα, χαρακτηρίζεται από την ωρίμανση και την ενηλικίωση των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και τη μερική αλλά αυξανόμενη περιβαλλοντική αφύπνιση των πολιτών (Μπίμπα, Κ., 2009).

1.1.1 ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Σε γενικές γραμμές τα γενικά χαρακτηριστικά των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας τους. Η νομική μορφή των περισσότερων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία ενώ παράλληλα διαθέτουν οργανωτική δομή.

Αναφέροντας ότι οι οργανώσεις αυτές διαθέτουν οργανωτική δομή εννοούμε ότι διαθέτουν Γενική Συνέλευση, Διοικητικό Συμβούλιο και επιτροπές ή ομάδες εργασίας, οι οποίες και παράγουν το έργο της οργάνωσης. Πιο συγκεκριμένα, η Γενική Συνέλευση συγκαλείται, συνήθως, μια φορά τον χρόνο και αποτελεί το κυρίαρχο όργανο της εκάστοτε οργάνωσης ενώ το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα και αποφασίζει με τη σειρά του για τη πορεία και τις δράσεις της οργάνωσης. Σε αρκετές όμως περιπτώσεις παρατηρείται το φαινόμενο τα ιδρυτικά μέλη της Γενικής Συνέλευσης να είναι ταυτόχρονα και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου (www.ekke.gr/estia/gr_pages/gr_index.htm).

Επιπλέον, πρόσθετα κοινά χαρακτηριστικά των Ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, που αναφέρονται και περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας τους, είναι η διατήρηση έμμισθου τακτικού προσωπικού αλλά και η προσφορά εργασίας από εθελοντές. Πιο συγκεκριμένα, το έμμισθο προσωπικό των Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, αποτελείται από άτομα που διαθέτουν εμπειρία αλλά και υψηλού επιπέδου ειδικευση σε περιβαλλοντικά ζητήματα, τα οποία παράλληλα ενισχύονται από τη δράση και την προσφορά εργασίας των εθελοντών (www.ekke.gr/estia/gr_pages/gr_index.htm).

Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό που παρατηρείται σε όλες τις ελληνικές Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις είναι η προέλευση των χρηματικών τους πόρων. Οι οικονομικοί πόροι των ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων προέρχονται ως επί το πλείστον από επιχορηγήσεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων και σε μικρότερο βαθμό από επιδοτήσεις που προέρχονται από την κεντρική διοίκηση. Πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης για αυτές τις οργανώσεις είναι οι εισφορές των μελών τους, οι χορηγίες εταιρειών και οι εισπράξεις από εκδηλώσεις και πωλήσεις διαφημιστικού υλικού ή αναμνηστικών. Παρόλα αυτά υπάρχουν και κάποιες οργανώσεις που δεν λαμβάνουν ούτε επιδοτήσεις ούτε επιχορηγήσεις και στηρίζονται σε ίδιες πηγές χρηματοδότησης (www.ekke.gr/estia/gr_pages/gr_index.htm).

Σε γενικές γραμμές οι χρηματικοί πόροι και η χρηματοδότηση των οργανώσεων αυτών είναι απαραίτητη προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες τους σχετικά με τις δράσεις και τις δραστηριότητές τους. Έτσι, οι δραστηριότητές μπορούν να διακριθούν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες. Αρχικά, η πρώτη θεματική με την οποία ασχολούνται αυτές οι οργανώσεις είναι η προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος σε όλη την Ελλάδα ενώ η δεύτερη θεματική ασχολείται με την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και οικιστικών προβλημάτων σε αστικούς κυρίως χώρους. Η τρίτη θεματική αναφέρεται στο σχεδιασμό πολιτικών παρεμβάσεων και πιέσεων ενώ η τέταρτη και τελευταία θεματική αναφέρεται στη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας.

Τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά περιγράφουν γενικά τον τρόπο λειτουργίας των ελληνικών Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, τη νομική μορφή, τις χρηματικές πηγές αλλά και τις γενικές θεματικές των δράσεών τους. Στα παραπάνω χαρακτηριστικά θα ήταν δόκιμο να προστεθούν και άλλα κοινά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν οι Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις όπως η απουσία του κερδοσκοπικού κινήτρου, η ανεξάρτητη δημοκρατική διοίκησή τους, δημοκρατική λήψη αποφάσεων, η εξύψωση των ανθρωπιστικών και δημοκρατικών αρχών καθώς και η ελεύθερη συμμετοχή των πολιτών (www.ekke.gr/estia/gr/pages/gr_index.htm.)

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ WWF ΚΑΙ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ

Η «WWF ΕΛΛΑΣ» αποτελεί μια Περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία είναι παράρτημα του διεθνούς οργανισμού «Παγκόσμιο Ταμείο για την Φύση» (World Wide Fund for Nature, WWF). Ο Οργανισμός αυτός, έχοντας παγκόσμια εμβέλεια, αποτελεί μια διεθνή Περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία συγκροτήθηκε ως φιλανθρωπικό ταμείο στις 29 Απριλίου το 1961, στην πόλη Μόρτζες (Morges) της Ελβετίας. Η δημιουργία του μετράει ήδη 50 χρόνια ζωής στον χώρο της διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος (http://www.panda.org/about_wwf/who_we_are/history/index.cfm).

Ωστόσο, το 1986 η οργάνωση αντιλαμβάνεται ότι το όνομα *WorldWildlifeFund* δεν αντανακλά πλέον το πεδίο των δραστηριοτήτων της, καθότι οι τοπικού αλλά και εξειδικευμένου χαρακτήρα δράσεις προστασίας μεμονωμένων ειδών και περιοχών μετεξελισσονται σε μία φιλόδοξη και ολιστική στρατηγική προστασίας της βιοποικιλότητας και προώθησης ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης. Η WWF σταματάει να λειτουργεί πλέον ως ταμείο και να χρηματοδοτεί δράσεις τρίτων και διαμορφώνει το δικό της παγκόσμιο πρόγραμμα.

Έτσι, το όνομα αλλάζει στα αγγλικά σε «*WorldWideFundforNature*» («Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση»). Ωστόσο, οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς διατήρησαν το αρχικό όνομα της οργάνωσης (*WorldWildlifeFund*). Για λόγους σαφήνειας και προκειμένου να υπάρχει συνεκτικότητα μεταξύ των ονομασιών των διαφόρων εθνικών γραφείων ανά τον κόσμο, η οργάνωση αποφάσισε τελικά το 2001 να χρησιμοποιεί παγκοσμίως το αρχικό ακρωνύμιο **WWF** (http://www.panda.org/about_wwf/who_we_are/history/index.cfm).

Η ιστορία της WWF ξεκίνησε μετά από ένα ταξίδι του Τζούλιαν Χαξλέιν (Joulian Huxley) στη Δυτική Αφρική, στο οποίο διαπίστωσε την άγρια εκμετάλλευση και τη συνεχή εξόντωση των ζώων. Μετά από αυτό το ταξίδι δημιούργησε και δημοσίευσε τρία σημαντικά άρθρα στην εφημερίδα *Observer*. Ο Victor Stolen, επιχειρηματίας στο επάγγελμα, απάντησε σε ένα από τα άρθρα του και υπογράμμισε την ανάγκη δημιουργίας μιας διεθνούς οργάνωσης που θα συνέβαλλε στη διατήρηση της άγριας ζωής. Ο ίδιος, ωστόσο, έκανε σαφές εξαρχής ότι δε θα μπορούσε να ξεκινήσει ένα τέτοιο εγχείρημα (http://www.panda.org/about_wwf/who_we_are/history/index.cfm).

Τη πρωτοβουλία για την ίδρυσή της ανέλαβε ο ίδιος ο Joulian Huxley και ο Max Nicholson. Αρχικά, ο Joulian Huxley ενημέρωσε για αυτό τον σκοπό τον αναγνωρισμένο ορνιθολόγο Max Nicholson, ο οποίος με τη σειρά του οργάνωσε με ενθουσιασμό μια ομάδα καταξιωμένων επιστημόνων. Με αυτή τη σύνθεση ξεκίνησε τη λειτουργία του το

Παγκόσμιο Ταμείο για την Άγρια Φύση (World Wildlife Fund). Μισός αιώνας έχει περάσει από την ίδρυση της Διεθνούς Περιβαλλοντικής Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης WWF. Από εκείνον τον καιρό κατάφερε να δημιουργήσει πλήθος περιβαλλοντικών δράσεων και να χρηματοδοτήσει πάνω από 2.000 προγράμματα - δράσεις σε ολόκληρο τον κόσμο. Η WWF σήμερα έχει ενεργή δράση σε περισσότερες από 100 χώρες, μέσω ενός δικτύου 50 εθνικών γραφείων, έχοντας ως παγκόσμια έδρα της το Gland της Ελβετίας.

Η παγκόσμια αυτή οργάνωση έως το 2008 αριθμούσε 4.700.000 υποστηρικτές σε διεθνές επίπεδο, ενώ κάθε χρόνο συγκεντρώνει 360 δολάρια από χορηγίες, με το μεγαλύτερο ποσοστό να προέρχεται από την οικονομική ενίσχυση των ιδιωτών (www.wwf.gr).

Το 1969 η διεθνής δράση της WWF επεκτάθηκε και στην Ελλάδα πριν ακόμα συσταθεί το Ελληνικό Γραφείο. Η πρώτη δράση της διεθνούς WWF στην Ελλάδα ήταν η συμβολή της στην αποκατάσταση του δάσους της Καισαριανής στον Υμηττό. Ακολούθησε αργότερα η στήριξη του προγράμματος προστασίας των Πρεσπών και η συνεισφορά στη πραγματοποίηση του Συνεδρίου για τους ελληνικούς υγρότοπους. Αφού οι συνθήκες είχαν ευοδωθεί, το 1991, ιδρύεται το Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Οργάνωσης WWF, η Περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση «WWF Ελλάς». Από την ίδρυσή της, η οποία μετράει δύο περίπου δεκαετίες, έως και σήμερα έχει πραγματοποιήσει περισσότερα από 70 προγράμματα δράσης. Το 1994 ιδρύεται η εθνική οργάνωση με τη νομική μορφή του κοινωφελούς ιδρύματος. Η λειτουργία της ορίζεται από το 11-1-1994 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ Β' 22 / 18-1-1994) (ίδρυση), την τροποποίησή του με το ΦΕΚ Β 790 / 22-6-2001 και το άρθρο 18 του Ν.2443 ΦΕΚ Τεύχος Α 265 / 3-12-1996 (περί διοικητικής και διαχειριστικής αυτοτέλειας του Ιδρύματος) (www.wwf.gr) .

Λεπτομερέστερα, το 1994 έλαβε χώρα η πρώτη εκστρατεία της WWF, η οποία είχε ως στόχο τη διαφύλαξη του ευαίσθητου οικοσυστήματος στην παραλία των Σεκανίων στη Ζάκυνθο, για την ομαλή αναπαραγωγή της χελώνας καρέτα-καρέτα (www.wwf.gr).

Επιπρόσθετα, ξεκινάει και η εκστρατεία ενημέρωσης για τις ανυπολόγιστες οικολογικές καταστροφές που θα δημιουργήσει η εκτροπή του ποταμού Αχελώου, με στόχο την αποφυγή της καταστροφής του συγκεκριμένου οικοσυστήματος. Μετά από 4 χρόνια, δηλαδή το 1998, ξεκινάει και ο δημόσιος διάλογος για τις δασικές πυρκαγιές και τα βαθύτερα αίτια που τις δημιουργούν, ο οποίος διήρκησε ως το 2000. Ο παραπάνω διάλογος είχε ως κύριο στόχο την κινητοποίηση όλων των πολιτών για τη διάσωση των δασών. Ακριβώς την ίδια χρονιά ξεκίνησε και η προσπάθεια ενημέρωσης της διοίκησης για την οργάνωση περιβαλλοντικών φιλικών Ολυμπιακών Αγώνων (www.wwf.gr).

Έπειτα, από τρία χρόνια, το 2001, η WWF Ελλάς μαζί με άλλες Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και με δεκάδες εθελοντές και 35.000 υποστηρικτές, αγωνίστηκε κατά της αρχικής πρότασης για την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος, το οποίο αναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος (<http://politics.wwf.gr/index>).

Το 2004, η WWF Ελλάς παίρνει μέρος στην Πανευρωπαϊκή Εκστρατεία «*Detox-Πείτε όχι στα τοξικά*», η οποία είχε ως στόχο τον περιορισμό και την σταδιακή απαγόρευση της κυκλοφορίας και χρήσης των πιο επικίνδυνων χημικών ουσιών. Τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου, σε συνεργασία με τη Διεθνή WWF, δημοσίευσε έκθεση περιβαλλοντικής αξιολόγησης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας (<http://politics.wwf.gr/index>).

Συμπερασματικά, η WWF Ελλάς από την ίδρυσή της έως σήμερα έχει πραγματοποιήσει προγράμματα δράσης, που αφορούν τους τομείς της ενεργούς προστασίας και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών. Επιπρόσθετα, η Περιβαλλοντική Οργάνωση WWF προβαίνει σε τεκμηριωμένες παρεμβάσεις σε κρίσιμα ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής (χωροταξικός σχεδιασμός, δημιουργία δικτύου προστατευόμενων περιοχών, η αναπτυξιακή πολιτική της χώρας, η διαχείριση των υδάτινων πόρων) (<http://politics.wwf.gr/index>).

3. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ WWF

Η αποστολή της WWF είναι διττή. Αποστολή της, λοιπόν, είναι αφενός η παύση της υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος και αφετέρου η οικοδόμηση ενός μέλλοντος, στο οποίο οι άνθρωποι θα ζουν με αρμονικό τρόπο με τη φύση, μέσα από:

- τη διατήρηση της βιοποικιλότητας του πλανήτη
- τη βιώσιμη χρήση ανανεώσιμων φυσικών πόρων και
- τη μείωση της ρύπανσης και της σπάταλης στην κατανάλωση (www.wwf.gr).

4. ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ WWF

Όπως κάθε οργάνωση που έχει όραμα και στόχους έτσι και η WWF διακρίνεται για τις αξίες της και τους στόχους της, οι οποίοι αναλύονται παρακάτω. Οι *αξίες* της οργάνωσης είναι οι ακόλουθες:

- *Αισιοδοξία*: Η Οργάνωση με θετική ενέργεια και αισιοδοξία, αναζητά και παράλληλα προωθεί λύσεις για κάθε περιβαλλοντικό πρόβλημα που ανακύπτει και στη συνέχεια το αντιμετωπίζει.
- *Αποφασιστικότητα*: Το ανθρώπινο δυναμικό της WWF διακατέχεται από πάθος για τη δουλειά του και διακρίνεται για την αποφασιστικότητά του έτσι ώστε να κάνει τη διαφορά.
- *Γνώση*: Οι άνθρωποι της WWF τεκμηριώνουν με επιστημονικό τρόπο κάθε τους δράση και μεταδίδουν κατανοητή οικολογική γνώση προς το κοινωνικό σύνολο.
- *Συμμετοχή*: Οι εργαζόμενοι, τέλος, στη WWF ενθαρρύνουν και επιδιώκουν τη συμμετοχή των πολιτών σε όλες τις δράσεις που πραγματοποιεί μέσω ανοιχτού διαλόγου και συνεργασιών.

Αφού αναλύθηκαν παραπάνω οι αξίες της οργάνωσης, στη συνέχεια θα αναλυθούν οι *στόχοι* της. Έτσι, η δράση της οργάνωσης, είναι εξαιρετικά πολυδιάστατη και διαμορφώνεται με βάση δύο βασικούς στόχους:

- *Προστασία της βιοποικιλότητας*: το ανθρώπινο δυναμικό της δίνει καθημερινό αγώνα για την προστασία οικολογικά ευαίσθητων ειδών αλλά και περιοχών ενώ παράλληλα συμβάλλει στη συνολική βελτίωση της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος.
- *Μείωση του ανθρώπινου αποτυπώματος*: εκτός από τα παραπάνω προωθεί βιώσιμες λύσεις για τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος, δίνοντας έμφαση τόσο στην κλιματική αλλαγή και τον τρόπο ζωής του ανθρώπου όσο και σε μια ισόρροπη σχέση μεταξύ ανθρώπων και φύσης (www.wwf.gr).

5. Η ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ

Η WWF Ελλάς ιδρύθηκε έχοντας την μορφή Κοινοφελούς Ιδρύματος το 1994. Η σύστασή του εγκρίθηκε μετά από 11/01/1994 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ Β' 22(18-01-94). Σύμφωνα με το καταστατικό της, η WWF Ελλάς αποτελεί αυτόνομη εθνική οργάνωση και διαθέτει δικό της Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο προΐσταται ο Πρόεδρός της.

Η Περιβαλλοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση WWF εδρεύει στην Αθήνα. Ωστόσο, σε οικολογικά σημαντικές περιοχές υπάρχουν μόνιμες ομάδες, περιοχές όπως είναι η Δαδιά, η Κερκίνη, οι Πρέσπες, η Βόρεια Πίνδος και η Ζάκυνθος. Οι παραπάνω ομάδες ασχολούνται με τη προστασία του φυσικού πλούτου, ενώ παράλληλα προωθούν την τοπική κοινωνία στην ενεργό συμμετοχή και στη δημιουργία εναλλακτικών μορφών οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η οργάνωση απασχολεί συνολικά 51 μόνιμους συνεργάτες και 600 μόνιμους εθελοντές¹. Δύο χιλιάδες εθελοντές ενισχύουν περιστασιακά το έργο της οργάνωσης τόσο στην Αθήνα όσο και στην επαρχία. Την οργάνωση στηρίζουν οικονομικά 20.000 υποστηρικτές και χορηγοί. Επιπλέον, ενισχύουν το έργο της οι «ομάδες ανοικτού διαλόγου» όπου εργάζονται περιστασιακά στην Αθήνα αλλά και σε άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας. Οι παραπάνω ομάδες αποτελούνται από άτομα νεαρής ηλικίας, τα οποία έχουν ως απασχόλησή τους την ενημέρωση του κοινού σε πολυσύχναστους πεζόδρομους για τις δράσεις της οργάνωσης και αναζητούν με αυτόν τον τρόπο οικονομικούς υποστηρικτές (Μπίμα, Κ., 2009).

Η WWF Ελλάς για να είναι αποτελεσματική ως προς τους στόχους που έχει θέσει στην αποστολή της, συνεργάζεται με κρατικούς φορείς, εκπροσώπους των τοπικών κοινοτήτων, διεθνείς οργανισμούς αλλά και επιχειρήσεις. Βασικός στόχος είναι η προώθηση «πράσινων» λύσεων προς όλους τους ιθύνοντες για την καλύτερη αντιμετώπιση των κρίσιμων περιβαλλοντικών προβλημάτων του πλανήτη. Επιπλέον, η WWF Ελλάς ενημερώνει το κοινό της για τις δράσεις της και προωθεί ένα πράσινο μοντέλο ζωής. Η αποτελεσματικότερη προστασία στη χώρα εξασφαλίζεται τόσο με την ενημέρωση όσο και με τη συνεργασία με το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής κοινωνίας (www.wwf.gr).

5.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Το άρθρο 24 του Συντάγματος της Ελλάδος αποτελεί θεμέλιο λίθο της Εθνικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας. Το άρθρο 24² ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι *«η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του καθενός»*. Για τη διαφύλαξη του παραπάνω άρθρου, το κράτος είναι υποχρεωμένο να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας.

Ο Νόμος 1650/1986 είναι ο βασικός νόμος για το περιβάλλον στη χώρα μας. Ορίζει μεταξύ άλλων την προστασία του περιβάλλοντος ως απαραίτητη προϋπόθεση *«ώστε ο άνθρωπος, ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, να ζει σε ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον μέσα στο οποίο προστατεύεται η υγεία του και ευνοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του»* αλλά και ως *«θεμελιώδες και αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας και πολιτικής»*. Εκτός από τον συγκεκριμένο νόμο η εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία αποτελείται από πολλούς νόμους, υπουργικές αποφάσεις και προεδρικά διατάγματα (www.wwf.gr).

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την περιβαλλοντική νομοθεσία *σε επίπεδο κοινωνίας*, η προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωσή του στις επί μέρους πολιτικές αποτελεί βασική προϋπόθεση των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 2 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στο άρθρο αυτό αναφέρεται ότι *«η κοινότητα έχει ως αποστολή να παράγει την αρμονική, ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη, (...) υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος»* (www.wwf.gr).

Ωστόσο, εκτός από τα παραπάνω, η παρούσα νομοθεσία απαρτίζεται από οδηγίες και κανονισμούς που αφορούν κρίσιμα ζητήματα όπως το φυσικό περιβάλλον, οι υδάτινοι πόροι, η ατμοσφαιρική ρύπανση, η κλιματική αλλαγή, ο θόρυβος, τα απόβλητα, τα χημικά, οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, το δικαίωμα πρόσβασης στη περιβαλλοντική πληροφόρηση και η βιομηχανική ρύπανση. Σε παγκόσμιο επίπεδο η Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Νομοθεσία αποτελεί ένα από τα πιο δυναμικά και σύγχρονα συστήματα. Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη αφενός να ενσωματώνει στο εθνικό της δίκαιο και να εφαρμόζει τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και αφετέρου να συμμετέχει ενεργά σε όλες τις διαδικασίες για τη περαιτέρω νομική και θεσμική ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος (Μπίμπα, Κ., 2009).

² Το άρθρο 24 υπήρξε ανάμεσα στα άρθρα που είχαν προταθεί για αναθεώρηση από την Βουλή που εξελέγη στις 16 Σεπτεμβρίου 2007.

Επιπλέον, σε διεθνές επίπεδο ορόσημα της ανάπτυξης και ωρίμανσης του Διεθνούς Περιβαλλοντικού Δικαίου αποτελούν το Συνέδριο του ΟΗΕ για το Ανθρώπινο Περιβάλλον στη Στοκχόλμη το 1972, το Συνέδριο του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992 αλλά και η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ, στη διάρκεια των οποίων τέθηκαν οι βάσεις αλλά και οι αρχές του Περιβαλλοντικού Δικαίου, οδηγώντας με αυτόν τον τρόπο στην σύναψη πολλών περιβαλλοντικών συμβάσεων, οι οποίες φέρουν δεσμευτικές διατάξεις.

Η Σύμβαση για την Διεθνή Εμπορία απειλούμενων ειδών πανίδας και χλωρίδας (CITES, 1973) καθώς και την ίδρυση του Περιβαλλοντικού Προγράμματος του ΟΗΕ (UNEP), η Σύμβαση-Πλαίσιο του ΟΗΕ για τις κλιματικές αλλαγές καθώς και η Σύμβαση για την Βιοποικιλότητα αλλά και η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ (CSD), οι οποίες συμφωνήθηκαν στη Διάσκεψη του Ρίο το 1992 αποτελούν τα πιο χαρακτηριστικά αποτελέσματα διεργασιών για την επίτευξη της Διεθνούς Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας. Οι πιέσεις που είναι δυνατόν να ασκηθούν στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι περιορισμένες παρά την ύπαρξη μηχανισμών παρακολούθησης και συμμόρφωσής τους και ανασταλτικός παράγοντας είναι το γεγονός ότι βασίζονται στην έννοια της εθνικής κυριαρχίας. Παρόλα αυτά τόσο σε εθνικό όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχει μια γενική τοποθέτηση υπέρ της συμμόρφωσης με τις διεθνείς απαιτήσεις (Μπίμπα, Κ.,2009).

6. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ WWF

Η συγκεκριμένη ΜΚΟ χαρακτηρίζεται για την οικονομική της διαφάνεια καθώς ακολουθεί τα αυστηρότερα εθνικά και διεθνή λογιστικά και διαχειριστικά πρότυπα και στελεχώνεται από ανεξάρτητους οικονομικούς ελεγκτές (ορκωτοί λογιστές), αλλά και από τακτικές διαδικασίες εσωτερικών ελέγχων. Ως οργάνωση επιθυμεί ο κόσμος που τη στηρίζει οικονομικά, να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή που δαπανώνται τα χρήματά του. Για αυτόν τον λόγο είναι ανοικτά διαθέσιμη προς ενημέρωση σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη ή φορέα (www.wwf.gr).

6.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000»

Η WWF Ελλάς συμμετείχε στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000», που υλοποιείται σε όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για μια προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος) να υποστηρίξει τα κράτη-μέλη, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες της «επιλογής ένταξης» της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη χρηματοδοτική περίοδο 2007-2013. Σύμφωνα με αυτή την επιλογή, οι αρχές που σχεδιάζουν τα προγράμματα χρηματοδότησης πρέπει να εντοπίσουν τρόπους με τους οποίους η διαχείριση των περιοχών Natura μπορεί να ενσωματωθεί στο ευρύτερο πλαίσιο περιφερειακής, αγροτικής και θαλάσσιας ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος:

- αναθεωρήθηκε ο τεχνικός οδηγός «Χρηματοδότηση του Δικτύου Natura 2000» τον Νοέμβριο του 2007. Ο οδηγός αυτός απευθύνεται σε φορείς των κρατών-μελών, που είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων, με στόχο να τους βοηθήσει να προσδιορίσουν τις ευκαιρίες για συγχρηματοδότηση του δικτύου Natura από την Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ παράλληλα
- πραγματοποιήθηκε από τα στελέχη της WWF Ελλάς σε συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικό σεμινάριο στη Λευκωσία στις 18/5/2006 και στην Αθήνα στις 14/12/2006.

Τέλος, η WWF Ελλάς συμμετείχε στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Σύνδεση της χρηματοδότησης με τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000», που αποτέλεσε συνέχεια

του προγράμματος που προαναφέρθηκε παραπάνω, δηλαδή «Χρηματοδότηση του δικτύου *Natura 2000*». Το πρόγραμμα αυτό αφορούσε:

- την αναθεώρηση του τεχνικού οδηγού «Χρηματοδότηση του Δικτύου *Natura 2000*» (Νοέμβριος 2007) καθώς και
- τη δημιουργία ηλεκτρονικού εργαλείου για την εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχει ο τεχνικός οδηγός (www.wwf.gr).

7. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η επιτυχία της δράσης της WWF εξαρτάται απόλυτα από την επαγγελματική αρτιότητα των ανθρώπων που εργάζονται σε αυτή. Για τον λόγο αυτό ο πυρήνας των έργων της βασίζεται σε 51 μόνιμους συνεργάτες, οι οποίοι είναι ικανοί να ανταποκριθούν στις σύνθετες περιβαλλοντικές προκλήσεις της εποχής.

Η οργάνωση εδρεύει στην Αθήνα και παράλληλα διατηρεί τοπικά γραφεία, όπως προαναφέρθηκε, στη Δαδιά Έβρου και στο Ηράκλειο Κρήτης. Συνεργάτες της βρίσκονται και σε άλλες οικολογικής σημασίας περιοχές όπως στη Ζάκυνθο και στην ευρύτερη περιοχή της Πρέσπας.

Η δομή της οργάνωσης χωρίζεται σε 3 επίπεδα. Αρχικά, το πρώτο επίπεδο αφορά την εποπτεία, το δεύτερο την διοίκηση και το τρίτο την υλοποίηση του προγράμματος (www.wwf.gr).

7.1 Εποπτεία

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσης απαρτίζεται έως και από 15 μέλη και έχει κατ' ουσίαν την τελική ευθύνη για όλες τις αποφάσεις και δράσεις της οργάνωσης. Τα μέλη έχουν τριετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα τρία χρόνια, ενώ τα νέα μέλη προτείνονται και εκλέγονται από τα υπάρχοντα μέλη. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει τρεις φορές τον χρόνο, οπότε και εγκρίνει την στρατηγική της οργάνωσης, το ετήσιο σχέδιο δραστηριοτήτων και τον αντίστοιχο προϋπολογισμό της οργάνωσης και ελέγχει τον ρυθμό υλοποίησής τους. Το Διοικητικό Συμβούλιο, επίσης, αξιολογεί συνολικά την απόδοση της οργάνωσης, την απόδοση του Γενικού Διευθυντή και ελέγχει την επίδοση των βασικών στελεχών της. Το έργο του Διοικητικού Συμβουλίου υποστηρίζεται από τρεις επιτροπές, την Εκτελεστική Επιτροπή, την Επιτροπή Οικονομικών και την Επιστημονική Επιτροπή.

Η λειτουργία και οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου προσδιορίζονται από το Καταστατικό της οργάνωσης και εξειδικεύονται από τον «Κανονισμό Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου» (www.wwf.gr).

7.1.1 Διοίκηση

Ο Γενικός Διευθυντής είναι συνολικά υπεύθυνος για την διοίκηση αλλά και τη λειτουργία της οργάνωσης. Ως επικουρικό προσωπικό προς τον Γενικό Διευθυντή λειτουργούν ο Οικονομικός Διευθυντής, η Ομάδα Διαχείρισης και η Μονάδα Διαχείρισης και Ανάπτυξης Προγραμμάτων. Ο Οικονομικός Διευθυντής εκτός από τις αρμοδιότητές του σχετικά με την οικονομική διαχείριση της οργάνωσης, είναι υπεύθυνος και για τον συντονισμό της διοικητικής υποστήριξης και διαχείρισης υλικοτεχνικής υποδομής. Η ομάδα διαχείρισης αποτελείται από τους επικεφαλής των τμημάτων της οργάνωσης και έχει την ευθύνη του συνολικού συντονισμού του έργου της και της διευθέτησης τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν. Στην ομάδα διαχείρισης προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής. Τέλος, η Μονάδα Διαχείρισης και Ανάπτυξης Προγραμμάτων είναι υπεύθυνη αφενός για τον συντονισμό και τη παρακολούθηση της πορείας των προγραμμάτων της οργάνωσης και αφετέρου για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των νέων έργων αλλά και για τον συντονισμό της αξιολόγησής τους. Επίσης, αυτή λειτουργεί βοηθητικά προς αυτά, αναλαμβάνοντας τη διεκπεραίωση μιας σειράς διαδικαστικών εργασιών (υποβολή αναφορών και προτάσεων, επεξεργασία συμβάσεων, κ.ά.) και μεριμνώντας για τον συντονισμό των διατμηματικών αναγκών τους (www.wwf.gr).

Τα βασικά τμήματα της οργάνωσης είναι δύο:

- το Τμήμα Προστασίας της Φύσης και
- το Τμήμα Μάρκετινγκ

Το *Τμήμα Προστασίας της Φύσης* περιλαμβάνει την ουσιαστική υλοποίηση του προγράμματος της Οργάνωσης και χωρίζεται εν συνεχεία στους τομείς Περιβαλλοντικής Πολιτικής Προγραμμάτων «Πεδίου», Κατάρτισης, Εκπαίδευσης και Συμμετοχής του κοινού.

Το *Τμήμα Μάρκετινγκ* είναι αρμόδιο για την εξασφάλιση των οικονομικών πόρων της οργάνωσης, την προώθηση και τη συγκρότηση μιας ενιαίας και αναγνωρίσιμης ταυτότητας της οργάνωσης (branding) καθώς και την υλοποίηση επικοινωνιακών δράσεων και παρουσία στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (www.wwf.gr).

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι η οργάνωση εκτός από την εποπτεία και την διοίκηση απαρτίζεται και από το διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη της, την εκτελεστική επιτροπή, την επιτροπή οικονομικών, που είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση των πόρων της οργάνωσης, αλλά και την επιστημονική επιτροπή που εποπτεύει όλα τα επιστημονικά θέματα που απασχολούν την οργάνωση (www.wwf.gr).

7.1.1.1 Οι Διακεκριμένοι Φίλοι της WWF Ελλάς

Η πρωτοβουλία των *Διακεκριμένων Φίλων της WWF Ελλάς* ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2002. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ιδιώτες υποστηρικτές της οργάνωσης, οι οποίοι προσφέρουν οικονομική ενίσχυση άνω των 500€ ετησίως. Αποτελούν έναν πυρήνα υποστηρικτών που επιδιώκουν την ενεργό συμμετοχή τους και τη διατήρηση μιας προσωπικής σχέσης με την ίδια την οργάνωση και τους συνεργάτες αυτής. Αφορμή για τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία αποτέλεσε ο προβληματισμός των συνεργατών της οργάνωσης για το πώς θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την τακτική ροή σημαντικών πόρων αλλά και να αναγνωρίσουν την πολύτιμη και συνεπή προσφορά των υποστηρικτών της WWF Ελλάς. Οι πόροι που προέρχονται από τους *Διακεκριμένους Φίλους* αντιστοιχούν στο 1/3 περίπου των συνολικών εσόδων που λαμβάνει η οργάνωση από την τακτική προσφορά ιδιωτών. Είναι ιδιαίτερα σημαντικοί, τόσο για τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των δράσεών της, όσο και γιατί δίνουν τη δυνατότητα στους συνεργάτες της οργάνωσης να ανταποκριθούν σε έκτακτες δράσεις όπως για παράδειγμα η ανταπόκρισή τους σε πυρκαγιές ή άλλες περιβαλλοντικές κρίσεις. Σήμερα, ο κύκλος των διακεκριμένων φίλων αριθμεί πάνω από 180 άτομα. Αποτελεί κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη των προγραμμάτων της WWF Ελλάς καθώς η ενίσχυση δεν περιορίζεται μόνο στη γενναιόδωρη οικονομική προσφορά σε ετήσια βάση. Οι διακεκριμένοι φίλοι υποστηρίζουν την οργάνωση με πολλούς τρόπους όπως: επικοινωνούν συχνά με τους συνεργάτες της WWF και τους ενημερώνουν για εξελίξεις που τους αφορούν, προωθούν τις δράσεις τους και τις προβάλλουν δημοσίως, παρέχουν τις συμβουλές τους σε θέματα της ειδικότητάς τους, αλλά και σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Λόγω της ανεκτίμητης προσφοράς που παρέχουν οι *Διακεκριμένοι Φίλοι της WWF*, αυτή τους παρέχει τη δυνατότητα και το προνόμιο να:

- απολαμβάνουν τη δυνατότητα ξενάγησης σε ένα από τα μέρη, όπου η WWF Ελλάς έχει τοπική δράση,
- παραλαμβάνουν πρόσκληση στην ετήσια εκδήλωση αφιερωμένη στους Διακεκριμένους Φίλους και
- το τριμηνιαίο περιοδικό «*Ζωντανός Πλανήτης*»,
- γνωρίζουν τον Ετήσιο Απολογισμό της WWF Ελλάς,
- έχουν περιοδική ενημέρωση για επίκαιρα περιβαλλοντικά θέματα αλλά και τις δράσεις της WWF στην Ελλάδα και το εξωτερικό και
- ηλεκτρονική ενημέρωση μέσω των μηνιαίων newsletters E-Panda και της εκστρατείας «*Το Κλίμα είναι στο χέρι σου*»,

- παραλαμβάνουν προσκλήσεις σε εκδηλώσεις της WWF και του παιδικού τμήματος Panda Club,
- αναμνηστικό δώρο της χρονιάς καθώς και
- προσωπική κάρτα συμμετοχής στον Κύκλο των Διακεκριμένων Φίλων και καρφίτσα Panda ενώ
- κατέχουν τον τίτλο του ειδικού συνεργάτη της οργάνωσης (www.wwf.gr).

8. ΤΙ ΚΑΝΕΙ ΚΑΙ ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΣ

8.1 ΤΙ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΣ;

Η WWF Ελλάς ως περιβαλλοντική οργάνωση και δραστηριοποιούμενη σε μια χώρα με σημαντικό περιβαλλοντικό και οικολογικό πλούτο αλλά και σημαντικές οικολογικά περιοχές και είδη ζώων, καταβάλλει αξιόλογες προσπάθειες έτσι ώστε να διαφυλάξει αυτόν τον πλούτο αγωνιζόμενη για την προστασία της ελληνικής φύσης σε δάση, θάλασσες και υγροτόπους αλλά και σε οικολογικής αξίας οικοσυστήματα. Χαρακτηριστικά είδη ζώων που προστατεύονται από τη WWF είναι η φώκια *Monachus monachus*, η καρέτα καρέτα, ο αργυροπελεκάνος και το τσακάλι.

Παράλληλα, εντοπίζοντας το ουσιαστικό πλεονέκτημα της Ελλάδος, που είναι ο φυσικός της πλούτος, προτείνει λύσεις και τρόπους για ένα πραγματικά βιώσιμο μέλλον. Θέτει τον άνθρωπο στο επίκεντρο της δράσης της και μαζί με αυτόν αναζητά λύσεις και πρακτικές που θα κάνουν τον καθημερινό τρόπο ζωής όλων των πολιτών καλύτερο και ιδανικότερο. Επιπλέον, προχωρά σε συνολικές και συλλογικές προτάσεις που συνθέτουν το όραμα της οργάνωσης για μια βιώσιμη οικονομία, η οποία παράλληλα θα προστατεύει το φυσικό κεφάλαιο, που αποτελεί και την αδιαμφισβήτητη βάση και πηγή της. Η εισβολή της οικονομικής κρίσης στις ζωές όλων των πολιτών είχε αντίκτυπο και στις οργανώσεις και για αυτόν τον λόγο η WWF αντιστεκόμενη στη κρίση και θωρακίζοντας τη δράση της, έχει αναπτύξει εργαλεία άμυνας αντιμετωπίζοντας έτσι τις απειλές που επιφέρει η κρίση στο φυσικό περιβάλλον (www.wwf.gr).

Αυτό που κάνει μοναδική και ξεχωριστή την WWF είναι το γεγονός ότι πάνω από μισό αιώνα προωθεί υπεύθυνες λύσεις σε κρίσιμα περιβαλλοντικά προβλήματα τόσο της Ελλάδας όσο και ολόκληρου του πλανήτη μέσα από μια πλήρως ολοκληρωμένη και επιστημονική προσέγγιση διακατεχόμενη παράλληλα από πνεύμα συνεργασίας και απόλυτη διαφάνεια. Παράλληλα, συμβάλλει στην υπογραφή ιστορικών συμφωνιών ενώ έχει εμπνεύσει εκατομμύρια πολίτες να αναλάβουν ενεργό δράση για την προστασία του πλανήτη. Η συγκεκριμένη οργάνωση ακολουθεί μια ολοκληρωμένη και ολόπλευρη προσέγγιση και όχι μια στείρα και μονόδρομη στρατηγική αντιμετωπίζοντας με αυτόν τον τρόπο περιβαλλοντικά προβλήματα προσεγγίζοντας τα σε συνδυασμό με τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά τους αίτια και επιπτώσεις (www.wwf.gr).

Δόκιμο θα ήταν να αναφερθεί ότι η WWF Ελλάς δεν είναι μια οργάνωση που δραστηριοποιείται μόνο εντός των συνόρων της χώρας μας. Αντίθετα, δημιουργεί συνεργασίες με άλλες χώρες, πολιτισμούς και κουλτούρες στοχεύοντας στη συνεργασία μεταξύ πολιτών, τοπικών κοινωνιών, επιχειρήσεων, κυβερνήσεων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Χαρακτηρίζεται από διαφάνεια καθώς διαχειρίζεται τους πόρους της σύμφωνα με τις επιταγές των αυστηρότερων εθνικών και διεθνών προτύπων και υπό τον ετήσιο οικονομικό έλεγχο ορκωτών λογιστών και του Υπουργείου Οικονομικών.

Επιπλέον, διατυπώνει θέσεις και προτάσεις για θέματα που αφορούν την σχέση προστασίας περιβάλλοντος και διαφόρων αναπτυξιακών θεμάτων ενώ παράλληλα είναι μέλος μιας σύμπραξης ευρωπαϊκών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με σκοπό τον επηρεασμό της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Προέβη στη δημοσιοποίηση έκθεσης αξιολόγησης της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για την προστασία της βιοποικιλότητας ενώ παράλληλα η οργάνωση συμμετείχε ενεργά στην προετοιμασία της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης). Πιο συγκεκριμένα, έλαβε μέρος σε διαδικασίες διαβούλευσης που αφορούσαν το σχεδιασμό της Ελλάδας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 και διατύπωσε προτάσεις για την αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων για το περιβάλλον στην Ελλάδα. Παράλληλα, συνέταξε σε συνεργασία με τα ευρωπαϊκά γραφεία της WWF εγχειρίδιο για κοινοτικές χρηματοδοτήσεις για το περιβάλλον κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 ενώ εκτόνησε σε συνεργασία με τα ευρωπαϊκά γραφεία της WWF έκθεση αξιολόγησης του σχεδιασμού των στρατηγικών και επιχειρησιακών προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013 στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://www.coalition-on-eufunds.org/>).

8.1.1 ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ Η WWF ΕΛΛΑΔΣ;

Η WWF Ελλάς είναι η μεγαλύτερη περιβαλλοντική οργάνωση στην Ελλάδα με σημαντικό περιβαλλοντικό έργο. Εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε όλες τις συνθήκες που υπάρχουν και τα προβλήματα που ανακύπτουν. Μάλιστα, πολλές φορές τα πράγματα που δεν μπορούν να κάνουν οι συνεργάτες της, υπερτερούν συγκριτικά με αυτά που μπορούν.

Έτσι, η WWF δεν λειτουργεί με τυχοδιωκτικό τρόπο παρασυρόμενη από τις πιέσεις και τις επιταγές που επιτάσσει η επικαιρότητα, την επιδίωξη της «εύκολης» επιτυχίας και της εφήμερης διασημότητας. Οι επιλογές της οργάνωσης προκύπτουν μετά από πολύ προσεκτικό σχεδιασμό που ξεκινάει από τη μεσοπρόθεσμη στρατηγική της, εξειδικεύεται σε δράσεις σχεδιασμένες και στοχευμένες σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένες προσεγγίσεις και ολοκληρώνεται με τη συνεχή παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανασχεδιασμό. Αυτό ονομάζεται «κυκλική διαχείριση», αποτελεί δηλαδή τη καρδιά της λογοδοσίας και τον τρόπο να τιμά η οργάνωση την εμπιστοσύνη της κοινωνίας και να εξασφαλίζει ό,τι αξιοποιεί, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τους πόρους που προσφέρουν αυτή που τη στηρίζουν (www.wwf.gr).

9. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF ΚΑΙ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΣ

9.1 ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF

Η WWF ως περιβαλλοντική οργάνωση παρουσιάζει πλούσια περιβαλλοντική δράση σε οικολογικής σημασίας περιοχές αλλά και στη προστασία απειλούμενων ειδών. Η παρέμβαση της έχει συμβάλλει καθοριστικά στην επίλυση οικολογικών προβλημάτων που ταλανίζουν όχι μόνο τη χώρα μας αλλά και ολόκληρο τον πλανήτη, αφού η δράση της επεκτείνεται και σε παγκόσμιο επίπεδο. Στη παρούσα εργασία, ωστόσο, θα αναφερθούν οι δράσεις της οργάνωσης όσον αφορά τον περιβαλλοντικό τομέα εφόσον μελετάται μόνο το περιβάλλον. Έτσι, στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ένα αναλυτικό χρονολόγιο των δράσεων της οργάνωσης από την ημέρα της ίδρυσής της έως και σήμερα τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στη χώρα μας.

Όπως προαναφέρθηκε, θα παρουσιαστούν αρχικά οι δράσεις της οργάνωσης σε παγκόσμιο επίπεδο, οι οποίες επιτεύχθηκαν σε συνεργασία με πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, όπως επιστήμονες, φορείς διαχείρισης εθνικών πάρκων, τοπικές κοινότητες, κυβερνήσεις, άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και επιχειρήσεις, με απώτερο στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης, και οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Το 1963, η WWF προέβη σε μια σημαντική περιβαλλοντική κίνηση για τη προστασία του φυσικού πλούτου ιδρύοντας μια Πρωτοποριακή Σχολή Διαχείρισης Άγριας Φύσης στη Τανζανία, μέσω της οποίας εκπαιδεύτηκαν πάνω από 4.000 φύλακες πάρκων και διαχειριστές άγριας φύσης. Αυτοί προέρχονταν από περισσότερες από 50 χώρες αλλά και εκτός Αφρικής και αντικείμενο της εκπαίδευσής τους αποτέλεσαν όλοι οι τομείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (π.χ. οικολογία, διαχείριση βιοτόπων, εφαρμογή του νόμου). Η συγκεκριμένη οργάνωση αντιλαμβανόμενη το γεγονός ότι οι προστατευόμενες περιοχές θα επιτύχουν μόνο εφόσον υπάρξει κατάλληλη και αποτελεσματική διαχείρισή τους, επένδυσε σοβαρά στη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων διαχείρισης σε εκατοντάδες προστατευόμενες περιοχές σε όλο τον κόσμο.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 1969, η WWF αγόρασε γη στα έλη του Δέλτα του ποταμού Γουαδαλκιβίρ στην Ισπανία μαζί με την Ισπανική Κυβέρνηση με απώτερο στόχο να μετατραπεί το Εθνικό Πάρκο Κότο Ντονιάννα σε έναν από τους πρώτους προστατευόμενους υγροτόπους παγκοσμίως και παράλληλα σημαντικός σταθμός για τα αποδημητικά πουλιά. Επιπλέον, το οικολογικής αξίας αυτό πάρκο αποτελεί σημαντικό καταφύγιο

βιοποικιλότητας περιλαμβάνοντας δύο από τα πλέον απειλούμενα είδη σε παγκόσμιο επίπεδο, τον ιβυρικό λύγκα και τον ισπανικό αυτοκρατορικό αετό. Βασικό άξονα των δράσεων της WWF έχουν αποτελέσει οι προστατευόμενες περιοχές καθώς έχει υποστηρίξει από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα τη καθιέρωση πάνω από 1 δις. εκατομμυρίων προστατευόμενων βιοτόπων παγκοσμίως.

- Κάποια χρόνια μετά την ίδρυσή της, το 1971, η WWF προέβη στη σύναψη Διακυβερνητικής Συνθήκης για τους υγροτόπους, ύστερα από αρκετά χρόνια συστηματικών πιέσεων τόσο από την ίδια την οργάνωση όσο και από άλλους φορείς. Εν τέλει, 18 κυβερνήσεις υπέγραψαν τη Σύμβαση Ραμσάρ για τους υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας, η οποία παραμένει μέχρι και σήμερα η μοναδική στον κόσμο Διεθνής Περιβαλλοντική Συνθήκη για μια βιοκοινότητα. Η Σύμβαση αυτή αποτέλεσε προάγγελο των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης, στοχεύοντας αφενός στη προστασία και αφετέρου στην ορθή χρήση των υγροτόπων και των πόρων τους. Στις μέρες μας, στον κατάλογο Ραμσάρ με τους υγροτόπους διεθνούς σημασίας περιλαμβάνονται πάνω από 1.900 υγρότοποι συνολικής έκτασης 186 εκ. εκταρίων. Συμπεριλαμβανομένου μεταξύ άλλων του δεύτερου μεγαλύτερου στον κόσμο, της περιοχής Νιγκίρι-Τούμπα-Μαϊντόμπε έκτασης 6,6 εκ. εκταρίων στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Μέχρι και σήμερα η WWF συνεχίζει να αποτελεί θερμό υποστηρικτή αυτής της σύμβασης, ενθαρρύνοντας τις κυβερνήσεις να εντάξουν νέους υγροτόπους στον κατάλογο Ραμσάρ. Χαρακτηριστικά, η δράση της WWF είχε ως αποτέλεσμα τη συμπερίληψη περίπου 75% από τους νέους υγροτόπους Ραμσάρ, από το 1999 και μετά (Μπίμπα, Κ., 2009).

- Ακολούθως, το 1975, η οργάνωση συνέβαλλε στην αρχή της προστασίας των τροπικών δασών. Αυτό πραγματοποιήθηκε με μια εκστρατεία για τα τροπικά δάση, η οποία μάλιστα ήταν η πρώτη περιβαλλοντική εκστρατεία που έγινε ποτέ με αντικείμενο μια ολόκληρη βιοκοινότητα και όχι μια συγκεκριμένη περιοχή. Η εκστρατεία αυτή συνέβαλλε σε σημαντικό βαθμό τόσο στην αναγνώριση της βιοποικιλότητας και της οικολογικής αξίας του τροπικού δάσους όσο και στη σημασία των απειλών που αντιμετωπίζει. Από εκείνη τη χρονιά, η WWF διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο σε δράσεις που αφορούν αφενός τη δημιουργία δικτύων προστατευόμενων περιοχών σε τροπικά δάση υψηλής προτεραιότητας κι αφετέρου την εξασφάλιση βιώσιμης διαχείρισης των πόρων τους.

- Το 1980 δημοσιεύθηκε από τη WWF, την IUNC και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) η πρώτη Παγκόσμια Στρατηγική για τη Προστασία του Περιβάλλοντος, που αφορούσε τη βιώσιμη ανάπτυξη, προσυπογράφηκε από τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και αποτέλεσε το πρώτο έγγραφο που συνένωσε τη προστασία της φύσης και τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων αλλά και εξήγησε τους αντικειμενικούς στόχους της προστασίας της φύσης σε συνδυασμό με τα οφέλη που επιφέρει στους

ανθρώπους. Έτσι, περισσότερες από 50 χώρες συνέταξαν τις Εθνικές τους Στρατηγικές Προστασίας της Φύσης με βάση τις συστάσεις της στρατηγικής, η οποία παράλληλα αποτέλεσε επιστημονικό και φιλοσοφικό λίθο της έκθεσης Μπρούντλαντ το 1987 μέσω της οποίας καθιερώθηκε ο όρος «βιώσιμη ανάπτυξη». Έπειτα, το 1991 οι τρεις οργανισμοί δημοσίευσαν τη συνέχεια της παρούσας στρατηγικής με τίτλο «*Φροντίζοντας τη Γη*», η οποία στη συνέχεια εντάχθηκε στη Διάσκεψη για το Περιβάλλον στο Ρίο το 1992 και σηματοδότησε την αρχή της ενσωμάτωσης της προστασίας της φύσης στη παγκόσμια πολιτική ανάπτυξη. Από τότε, η οργάνωση παραμένει δυναμικά στη πρώτη γραμμή της παγκόσμιας προσπάθειας για την εφαρμογή της αειφόρου ανάπτυξης και στη πράξη (<http://www.coalition-on-eufunds.org/>).

- Την επόμενη χρονιά, το 1981, πραγματοποιήθηκε έρευνα για τις χημικές τοξικές ουσίες ενώ παράλληλα το έργο «*Σιωπηλή Άνοιξη*» της Ρέιτσελ Κάρσον συνέβαλλε στην επαγρύπνηση των ανθρώπων σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονεί η μόλυνση του περιβάλλοντος μέσω των φυτοφαρμάκων. Έτσι, η WWF υποστήριξε τη διεξαγωγή ερευνών για τις επιπτώσεις φυτοφαρμάκων σε είδη και οικοσυστήματα καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '80. Κατά τη πρώτη δεκαετία του '21^{ου} αιώνα, η οργάνωση υπέδειξε στο κοινό με ποιο τρόπο τα φυτοφάρμακα, τα βιομηχανικά υποπροϊόντα και χημικά, που υπάρχουν σε αντικείμενα καθημερινής χρήσης, εντοπίζονται στο ανθρώπινο σώμα αλλά και σε ζώα που ζουν στη Αρκτική, προσπαθώντας με αυτόν τον τρόπο να τους ευαισθητοποιήσει. Σε πολιτικό επίπεδο, η WWF συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις αλλά και στην υπογραφή της Σύμβασης της Στοκχόλμης για τους Έμμοιους Οργανικούς Ρύπους το 2001, άσκησε με επιτυχή τρόπο πίεση υπέρ της Σύμβασης Ελέγχου Επιβλαβών Αντιδιαβρωτικών Συστημάτων στα Πλοία του 2001 ενώ παράλληλα επεδίωξε τη κατάρτιση ισχυρού νομοθετικού πλαισίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τα χημικά (REACH). Επιπλέον, είναι ιδρυτικός εταίρος του προγράμματος Africa Stockpiles Programme, το οποίο προσπαθεί να εξαλείψει τον τεράστιο όγκο μη χρησιμοποιήσιμων φυτοφαρμάκων που βρίσκονται διάσπαρτα στην Αφρική (www.wwf.gr).
- Το 1986, το Εθνικό Πάρκο Κόρουπ στο Καμερούν, που δημιουργήθηκε με τη συμβολή της WWF, ανέπτυξε σχέδιο διαχείρισης για βιώσιμες πρακτικές χρήσης της γης και της αγροτικής ανάπτυξης εντός των τοπικών κοινοτήτων. Στα πλαίσια αυτής της ανάπτυξης, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια. Έκτοτε, η WWF έχει συμβάλει στην ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών διαχείρισης και στην ενσωμάτωση της έννοιας της ανάπτυξης σε πολλές προστατευόμενες περιοχές σε όλο τον κόσμο. Το συγκεκριμένο έργο αναφέρεται στη προσφορά εκπαίδευσης ως προς την διαχείριση πάρκων και τους εναλλακτικούς τρόπους ζωής για τις τοπικές κοινότητες.

- Το 1989 ενεργοποιήθηκε ένας νέος μηχανισμός χρηματοδότησης της προστασίας της φύσης πρωτοστατώντας η WWF στη καθιέρωση της έννοιας «χρέος για τη φύση» σύμφωνα με την οποία ένα τμήμα του χρέους μιας χώρας εξαγοράζεται με αντάλλαγμα η χώρα να δαπανήσει ένα αντίστοιχο ποσό του εθνικού της νομίσματος για τη προστασία της φύσης. Η WWF βοήθησε σε διαπραγματεύσεις τέτοιων ανταλλαγών για τη Μαδαγασκάρη, από το 1989 μέχρι το 2008, όπου συνολικά διατέθηκαν άνω των 50.000 δολαρίων ΗΠΑ για τη προστασία της πλούσιας βιοποικιλότητας της Μαδαγασκάρης. Οι πόροι αυτοί χρησιμοποιήθηκαν αφενός για τη σύσταση νέων προστατευόμενων περιοχών και την ενίσχυση της διαχειριστικής ικανότητας σε πάρκα και αφετέρου για τη προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων της χώρας και την εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων στη διαχείριση δασών και παραθαλάσσιων περιοχών. Παράλληλα, η οργάνωση συνέβαλλε στην επίτευξη ανταλλαγών «χρέους για τη φύση» στη Βολιβία, τη Κόστα Ρίκα, το Εκουαδόρ, τις Φιλιππίνες και τη Ζάμπια. Επιπλέον, συνέβαλλε στην ανάπτυξη νέων μηχανισμών χρηματοδότησης στοχεύοντας στη μακροπρόθεσμη εξασφάλιση πόρων για τη προστασία καθώς και για τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Ανάμεσα σε αυτούς τους μηχανισμούς συμπεριλαμβάνεται ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης άνθρακα, περιβαλλοντικά ταμεία και αμοιβές για υπηρεσίες οικοσυστήματος (Μπίμπα, Κ., 2009).
- Το 1992, η WWF διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη σύναψη της σύμβασης για την βιοποικιλότητα (CBD), η οποία αποτελεί μια διεθνή σύμβαση για τη προστασία και τη χρήση της βιοποικιλότητας. Το 2002 η WWF συνέβαλλε στη διασφάλιση δέσμευσης από τη CBD για σημαντική μείωση της απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010, ενώ το 2004 συμμετείχε σε ένα κονσόρτιουμ ΜΚΟ στα πλαίσια του οποίου ασκήθηκε επιτυχής πίεση σχετικά με ένα πρόγραμμα εργασίας για περιβαλλοντικά προβλήματα έχοντας σαφείς στόχους και προθεσμίες. Το 2010, στη Συνδιάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της CBD, η WWF συνέβαλλε παράλληλα και στην υιοθέτηση ενός νέου δεκαετούς σχεδίου για τη βιοποικιλότητα, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει δέσμευση για τη προστασία του 10% των ωκεανών και 17% των χερσαίων βιοτόπων μέχρι και το 2020, ενώ δίνει και έμφαση στην αντιμετώπιση των παραγόντων για την απώλεια της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, καλεί τα κράτη να εκτιμήσουν και να συμπεριλάβουν τη βιοποικιλότητα στα εθνικά τους προγράμματα οδηγώντας με αυτόν τον τρόπο σε νέες, πιο «πράσινες» οικονομίες. Η οργάνωση βοήθησε, επίσης, τις εθνικές κυβερνήσεις να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους προς την CBD σε συνεργασία με πολλούς φορείς.
- Ένα χρόνο αργότερα, το 1993, η WWF συνέβαλλε στη πιστοποίηση σημαντικά βιώσιμων αγαθών πρωτοστατώντας στη σύσταση του Συμβουλίου Διαχείρισης Δασών (FSC). Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα πρωτοποριακό σύστημα πιστοποίησης για προϊόντα δασών που συλλέγονται σύμφωνα με αυστηρά περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια. Η

διαδικασία πιστοποίησης ξεκινάει από το δάσος, συνεχίζεται σε όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής προωθώντας με τον τρόπο αυτό την αειφόρο δασική διαχείριση και εξασφαλίζοντας στους τελικούς καταναλωτές τη σιγουριά ότι τα προϊόντα που αγοράζουν είναι φιλικά προς το περιβάλλον (Μπίμπα, Κ., 2009).

- Το 1997, πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες παγκόσμιες προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα μέσω του σχεδιασμού και της επικύρωσης του Πρωτοκόλλου του Κιότο, της πρώτης παγκόσμιας συμφωνίας για τον περιορισμό των εκπομπών άνθρακα στις βιομηχανικές χώρες, στον οποίο συνέβαλλε η WWF. Παράλληλα, η οργάνωση εξασφάλισε σημαντικές δεσμεύσεις από ιδιωτικούς φορείς για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου φορέα αποτέλεσε η τσιμεντοβιομηχανία Lafarge. Τέλος, η WWF προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στις προσπάθειες για τη κατάργηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από την αποδάσωση, που είναι υπεύθυνη για το 15% όλων των εκπομπών.
- Ένα χρόνο αργότερα, το 1998, δημοσιεύτηκε μια έκθεση με τίτλο «*Ζωντανός πλανήτης*», που συντάσσεται σε συνεργασία με τη Ζωολογική Εταιρεία του Λονδίνου και το Παγκόσμιο Δίκτυο Αποτυπώματος και αποτελεί σήμερα μια από τις κορυφαίες επιστημονικές αναλύσεις για την πίεση που ασκεί ο άνθρωπος στη φύση, στη βιοποικιλότητα, στους φυσικούς πόρους και την υγεία («*Οικολογικό Αποτύπωμα*»). Σύμφωνα με τα ευρήματα της πρώτης έκθεσης διαπιστώθηκε ότι η παγκόσμια βιοποικιλότητα μειώθηκε κατά 30% από το 1970 και ότι η χρήση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων από τον άνθρωπο ξεπερνούσε την ικανότητα της γης να τους ανανεώσει κατά 30%. Οι εκθέσεις αυτές διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο καθώς συνέβαλλαν στη κατανόηση από το ευρύ κοινό των συνεχιζόμενων απειλών προς τη βιοποικιλότητα, τις επιπτώσεις που έχουν αυτές στην ανθρώπινη δραστηριότητα στη φύση και τα οικολογικά όρια του πλανήτη καθώς και τις δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων.
- Το 1999, η WWF προβληματισμένη από την ευρείας κλίμακας παράνομη υλοτομία και την αναποτελεσματική δασική διαχείριση, συγκάλεσε τη Σύνοδο Κορυφής για τα δάση στη Γιαουντέ για τη προστασία αλλά και τη βιώσιμη διαχείριση του δεύτερου μεγαλύτερου τροπικού δάσους στον κόσμο. Αποτέλεσμα αυτών ήταν η υπογραφή της Δήλωσης της Γιαουντέ, η οποία σε συνδυασμό με μια δεύτερη Σύνοδο Κορυφής το 2001, οδήγησαν στη θέσπιση της πρώτης περιφερειακής σύμβασης στην Αφρική για τη βιώσιμη δασική διαχείριση καθώς και στη σύσταση ενός διϋπουργικού συντονιστικού μηχανισμού για τον σκοπό αυτό (www.wwf.gr).
- Συνεχίζοντας με ανάλογο τρόπο τη περιβαλλοντική της δράση, το 2002, η WWF ανέλαβε μια ευρείας κλίμακας πρωτοβουλία που αφορούσε τη διάσωση του Αμαζονίου, το οποίο απειλούνταν με μια μαζική αποδάσωση. Στη προσπάθεια αυτή διάσωσης του Αμαζονίου η

WWF συνεργάστηκε με την κυβέρνηση της Βραζιλίας και άλλους εταίρους για την εφαρμογή μιας δεκαετούς πρωτοβουλίας για την προστασία του 12% του Αμαζονίου της Βραζιλίας. Η προσπάθεια αυτή προστασίας της φύσης ήταν η μεγαλύτερη στον κόσμο μέχρι εκείνη τη χρονιά και ονομάστηκε ARPA (Προστατευόμενη Περιοχή Αμαζονίου) βελτιώνοντας τη διαχείριση σε 62 προϋπάρχουσες προστατευόμενες περιοχές και δημιουργώντας ένα περιβαλλοντικό ταμείο 29 εκ. δολαρίων ΗΠΑ. Η συγκεκριμένη προσπάθεια αλλά και άλλες παρόμοιες δράσεις, που πραγματοποιήθηκαν σε άλλες χώρες, οι οποίες βρέχονται από τον Αμαζόνιο, είχαν ως αποτέλεσμα πάνω από το 80% του αρχικού δάσους του Αμαζονίου να παραμένει άθικτο. Ωστόσο, παρ' όλες τις αξιολογες προσπάθειες της WWF για τη προστασία του Αμαζονίου, οι συνεχείς και αυξανόμενες απειλές (κυρίως η εκτροπή βοοειδών και αγροτική επέκταση με μη βιώσιμο τρόπο) ώθησαν τη WWF να ξεκινήσει την Πρωτοβουλία για έναν Ζωντανό Αμαζόνιο το 2007. Η δεκαετής αυτή πρωτοβουλία διεξήχθη σε συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα εμπλεκόμενων εταίρων στοχεύοντας στην προστασία ολόκληρης της λεκάνης του Αμαζονίου. Αυτό επετεύχθη μέσα από έναν συνδυασμό ποικίλων παραγόντων όπως η καλή διακυβέρνηση και η διαφάνεια στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των γαιών, η οικολογικά βιώσιμη παραγωγή αγαθών και η ανάπτυξη υποδομών φιλικών προς τα δάση αλλά και η προστασία της βιοποικιλότητας.

- Το 2003, η WWF συνέβαλλε στη ανάδειξη της οικονομικής αξίας της φύσης καθώς σύμφωνα με μια έκθεση της ίδιας της οργάνωσης, οι κοραλλιογενείς ύφαλοι αποφέρουν περίπου 30 δισ. δολάρια ΗΠΑ σε καθαρό κέρδος ανά έτος, παρέχοντας στις εθνικές οικονομίες αγαθά και υπηρεσίες όπως είναι ο τουρισμός, η αλιεία και η προστασία των παράκτιων ζωνών. Παρόμοια, μεταγενέστερες εκθέσεις εξέτασαν την αξία άλλων οικοσυστημάτων για διάφορες κοινωνίες αποδεικνύοντας έτσι ότι οι δασικές περιοχές αποτελούν όντως οικονομικό και αποδοτικό μέσο παροχής πόσιμου νερού υψηλής ποιότητας σε πολλές από τις μεγαλύτερες χώρες του κόσμου. Η ετήσια οικονομική αξία των υδροτόπων ανά τον κόσμο εκτιμήθηκε στα 3,4 δις δολάρια ΗΠΑ, καθώς παρέχουν τροφή, γλυκό νερό, κατασκευαστικά υλικά, υπηρεσίες επεξεργασίας νερού και υπηρεσίες ελέγχου διάβρωσης. Τέτοιου είδους έρευνες βοήθησαν σημαντικά ώστε να πειστούν κυβερνήσεις και τοπικές κοινότητες για την αληθινή αξία οικοσυστημάτων και ειδών. Επίσης, ενθάρρυναν την ανάπτυξη σχεδίων για την ανταπόδοση της πραγματικής αξίας των υπηρεσιών που προσφέρουν τα οικοσυστήματα, σύμφωνα με τα οποία ντόπιοι πληθυσμοί αμείβονται για την προστασία και τη διαχείριση φυσικών οικότοπων (www.wwf.gr).
- Τον Μάιο του 2009, οι ηγέτες 6 κρατών (Ινδονησία, Μαλαισία, Παπούα-Νέα Γουινέα, Φιλιππίνες, Νήσοι Σολομώντα και Ανατολικό Τιμόρ) υιοθέτησαν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης των παράκτιων και θαλάσσιων πόρων της

περιοχής Κοραλλιογενές Τρίγωνο. Πρόκειται για έναν μοναδικό βιολογικό θησαυρό που καταλαμβάνει μια μεγάλη περιοχή και φιλοξενεί 76% των ειδών κοραλλιών της Γης και τους μεγαλύτερους πληθυσμούς τόνου στον κόσμο. Το πρόγραμμα αυτό επεδίωκε, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία ενός διαπεριφερειακού δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών και την επίτευξη της εφαρμογής της προσέγγισης οικοσυστήματος στη διαχείριση της αλιείας, τη βελτίωση των εισοδημάτων, του τρόπου ζωής και της ασφάλειας τροφίμων στις παράκτιες κοινότητες, την εξασφάλιση της βιώσιμης εκμετάλλευσης των κοινών αποθεμάτων τόνου και την εφαρμογή στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Στη συνέχεια, η WWF βοήθησε στην εφαρμογή του προγράμματος και προσπάθησε να διοργανώσει μοχλούς πίεσης για αλλαγή στις πρακτικές αλίευσης, εμπορίας και αγοράς των αλιευμάτων μέσα από νέες συνεργασίες και συμμαχίες.

- Το 2010, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής της δράσης, η WWF με την υποστήριξη και βοήθεια των υποστηρικτών της κατόρθωσε να ασκήσει πίεση σε βασικούς και σημαντικούς παράγοντες λήψης αποφάσεων. Έτσι, σημειώθηκε το μεγαλύτερο γεγονός περιβαλλοντικού ακτιβισμού στον κόσμο με την «*Ωρα της Γης*», κατά την οποία άνθρωποι, κτίρια, ιστορικά μνημεία, ακόμα και ολόκληρες πόλεις έσβησαν τα φώτα τους για μία ώρα, ως ένδειξη συμπαράστασης στον αγώνα για την κλιματική αλλαγή. Την πρώτη φορά που πραγματοποιήθηκε η «*Ωρα της Γης*» το 2007 συμπεριλήφθηκαν 2,2 εκ. σπίτια και επιχειρήσεις στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας. Ακολούθως, τρία χρόνια αργότερα το 2010, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο συμμετείχαν στην «*Ωρα της Γης του 2010*». Στα πλαίσια των δράσεων και των προσπαθειών της έτσι ώστε να πείσει πολιτικούς, κυβερνήσεις και παγκόσμιους ηγέτες να εξασφαλίσουν έναν αποτελεσματικό διάδοχο του Πρωτοκόλλου του Κιότο και να αρχίσουν να κάνουν τις απαραίτητες περικοπές στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η WWF χρησιμοποίησε την «*Ωρα της Γης*» ως εκδήλωση υποστήριξης (<http://www.coalition-on-eufunds.org/>).

- Οι συνεργάτες της WWF παρακολουθούν τη περιβαλλοντική διάσταση των Ευρωπαϊκών πολιτικών εξελίξεων, μέσω του μηνιαίου ενημερωτικού δελτίου CrisisWatch με τη συνδρομή της εθελοντικής ομάδας «*Παρατηρητήριο Κρίσης*». Επιπλέον, με τη συμβολή της Νομικής Ομάδας στηρίζει τον αγώνα των πολιτών και των περιβαλλοντικών ομάδων για την αντιμετώπιση τοπικών περιβαλλοντικών απειλών. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη παρακολούθηση των διαδικασιών σχεδιασμού και έγκρισης για μεγάλα έργα και επενδύσεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων έργων είναι η εκτροπή του Αχελώου, η εκτροπή του Αώου και οι μεταλλευτικές επενδύσεις στον Έβρο (www.wwf.gr).

9.1.1 ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ WWF ΕΛΛΑΔΣ

Σύμφωνα με το ιδρυτικό καταστατικό της WWF, η αρχική αποστολή της διεθνούς οργάνωσης είναι η «*διατήρηση της παγκόσμιας χλωρίδας, πανίδας των δασών, του τοπίου, του νερού, του εδάφους και άλλων φυσικών πόρων μέσω της διαχείρισης της γης, την έρευνα και τη δημοσιότητα, τον συντονισμό των προσπαθειών, τη συνεργασία με κάθε ενδιαφερόμενο μέλος και όλους τους άλλους κατάλληλους τρόπους*³» (<http://www.panda.org/fag/response.cfm?hdnQuestionId=26920021711543>).

Η αποστολή της WWF Ελλάς είναι «*να διατηρήσει τη πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να εμποδίσει και μακροπρόθεσμα να ανατρέψει την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, στοχεύοντας στην αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης*» (www.wwf.gr).

Η WWF Ελλάς στη προσπάθειά της να επιτύχει τον στόχο της, δηλαδή την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης, πραγματοποιεί πληθώρα προγραμμάτων και δράσεων. Τα προγράμματα αυτά αφορούν γενικά τη προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, τη διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, τη τεκμηριωμένη παρέμβαση σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας, αλλά και την υλοποίηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα προγράμματά της αναλύονται και πραγματοποιούνται με τη μορφή επιμέρους δράσεων.

Γενικά, οι δράσεις της WWF Ελλάς εξειδικεύουν τις γενικές κατευθύνσεις της Διεθνούς Οργάνωσης WWF, όσον αφορά τη περιβαλλοντική προστασία. Οι γενικές αυτές κατευθύνσεις της οργάνωσης στοχεύουν στην αντιμετώπιση και τον περιορισμό της μείωσης της βιοποικιλότητας στον πλανήτη, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στην ελαχιστοποίηση των απειλών από τα χημικά στην υγεία του ανθρώπου, στον υπολογισμό του ενεργειακού αποτυπώματος των πολιτών, στη διάσωση των αλιευτικών αποθεμάτων, στον περιορισμό των καταστροφών των δασών και στην ενίσχυση της

³ Ο δικτυακός τόπος της διεθνούς οργάνωσης αναφέρει την αρχική αποστολή της: «conservation of world fauna, flora, forests, landscape, water, soils and other natural resources by the acquisition and management of land, research and investigation, education at all levels, information and publicity, coordination of efforts, cooperation with other interested parties and all other appropriate means».

ανάπλάσής τους (http://www.panda.org/about_wwf/where_we_work/europe/what_we_do/wwf_europe_environment/initiatives/).

Εκτός από τις παραπάνω γενικές κατευθύνσεις της Διεθνούς WWF, το κάθε παράρτημα εξειδικεύει τη δράση του ανάλογα με τις περιβαλλοντικές ανάγκες της χώρας στην οποία αναπτύσσεται. Οι δράσεις, που θα αναφερθούν παρακάτω, είναι ενδεικτικές της ενασχόλησης της WWF Ελλάς και του σημαντικού έργου που προσφέρει στη περιβαλλοντική προστασία της χώρας. Η WWF Ελλάς ασχολείται με εντατικούς ρυθμούς για την προστασία της φύσης. Στόχος μεγάλου μέρους των δράσεών της είναι η διατήρηση αλλά και η προστασία αφενός του περιβάλλοντος σε όλη τη χώρα και αφετέρου συγκεκριμένων οικοσυστημάτων μείζονος περιβαλλοντικής σημασίας εντός των συνόρων της χώρας.

Η επί τόπου προστασία μείζονος οικολογικής σημασίας βιοτόπων της χώρας αποτελεί ένα πρόγραμμα της WWF Ελλάς, με ιδιαίτερη οικολογική αξία καθώς στόχος τους είναι η προστασία της βιοποικιλότητας της χώρας. Σε κάποιες περιοχές η WWF Ελλάς έχει εγκαταστήσει τοπικές επιστημονικές ομάδες (ομάδες πεδίου), οι οποίες μελετούν τόσο τη χλωρίδα όσο και τη πανίδα της περιοχής και στη συνέχεια αφού ολοκληρωθεί η μελέτη, προτείνουν λύσεις για την αποτελεσματική προστασία των περιοχών αυτών και της βιοποικιλότητάς τους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων περιοχών είναι η παραλία ωστοκίας της καρέτα καρέτα στη Ζάκυνθο, οι Δυτικές Ακτές της Ζακύνθου για τη Μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*, η προστασία του Δάσους της Δαδιάς και η προστασία του υδροβιότοπου των Πρεσπών (www.wwf.gr).

Σε πολλές περιπτώσεις τα προγράμματα για την προστασία σπάνιας βιολογικής και οικολογικής σημασίας οικοσυστημάτων συνοδεύονται με τη σειρά τους από πρόσθετες εξειδικευμένες δράσεις για τη προστασία και σωτηρία απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών.

Εν κατακλείδι, η WWF Ελλάς, ενστερνιζόμενη την επιτακτική ανάγκη για ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας σε ζητήματα περιβάλλοντος, πραγματοποιεί τα τελευταία χρόνια πληθώρα δράσεων που σχετίζονται με τη περιβαλλοντική ενημέρωση και την εκπαίδευση των πολιτών. Ξεκίνησε υλοποιώντας προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε σχολεία και συνεχίζει με προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων.

Δόκιμο θα ήταν να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια πρωταρχικός στόχος της WWF Ελλάς είναι η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αλλά και η ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών.

Το κοινωνικό μήνυμα της WWF Ελλάς προς τους πολίτες είναι το μήνυμα του ιδρυτή της WWF: *«Δε μπορούμε να περισώσουμε όλα όσα θα θέλαμε, αλλά μπορούμε να περισώσουμε περισσότερα από όσα εάν δεν είχαμε προσπαθήσει ποτέ⁴»*.

Όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω η περιβαλλοντική δράση της υπό μελέτη οργάνωσης είναι ιδιαίτερα πλούσια σε αριθμό αλλά και μείζονος οικολογικής αξίας. Στη προηγούμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου παρουσιάστηκαν οι δράσεις της WWF. Δόκιμο θα ήταν, λοιπόν, σε αυτό το σημείο να αναφερθούν και οι δράσεις της WWF Ελλάς έτσι ώστε να συγκροτηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα των δράσεων της περιβαλλοντικής αυτής οργάνωσης τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στην Ελλάδα.

Μελετώντας, λοιπόν, τη δράση της WWF Ελλάς θα παρουσιασθεί παρακάτω ένα χρονολόγιο των δράσεων της:

- Η περιβαλλοντική δράση της οργάνωσης στον ελλαδικό χώρο έχει ως εναρκτήριο σημείο της τον Υμηττό, όπου το 1969 πραγματοποιήθηκε εκεί μια αναδάσωση, η οποία μάλιστα διήρκησε αρκετά χρόνια.
- Στη συνέχεια, η αξιολογη πορεία της οργάνωσης συνεχίζεται και κατά τη δεκαετία του '80, όπου πραγματοποιούνται πολλές σημαντικές δράσεις σε προστατευόμενες και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές. Στην ατζέντα της οργάνωσης προστίθενται νέες έννοιες όπως η ορθή διαχείριση και η ήπια ανάπτυξη ενώ παράλληλα η Πρέσπα, οι εκβολές του Λούρου, η Ροδόπη, το Δάσος της Δαδιάς αλλά και ο Νέστος διαμορφώνουν τον πρώτο γεωγραφικό χάρτη της δράσης της WWF στη χώρα μας. Παράλληλα, κατά την ίδια περίοδο αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για την προστασία της μεσογειακής φώκιας, της θαλάσσιας γελώνας, των αρπακτικών πουλιών και της καφέ αρκούδας.
- Παρόμοια, το 1979, ξεκίνησε ένα από τα πιο παλιά επιστημονικά προγράμματα της οργάνωσης και πιο συγκεκριμένα στο δάσος της Δαδιάς, το οποίο αποτελεί τον σημαντικότερο βιότοπο για αρπακτικά πουλιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το δάσος Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου προστατεύτηκε νομικά το 1981 χάρη στις προσπάθειες της WWF ενώ το 1992 επιστημονική ομάδα εγκαθίσταται μόνιμα εκεί έχοντας ως κύριο στόχο της να

⁴ «We shan't save all we should like to, but we shall have a great deal more than if we had never tried». Sir Peter Scott (1909-1989).

αντιμετωπίσει με οργανωμένο και μεθοδικό τρόπο τις ανάγκες αλλά και τις απειλές που αντιμετώπιζε. Σήμερα η Δαδιά είναι μία από τις πλήρως διαχειριζόμενες προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα. Η επιστημονική ομάδα της οργάνωσης προσαρμοζόταν κάθε φορά στα νέα δεδομένα αναπτύσσοντας πολύπλευρη δραστηριότητα και καταγράφοντας τις εξελίξεις στο Δέλτα του Έβρου, έτσι ώστε να συμβάλει στη βελτίωση της διαχείρισης και της προστασίας του (Μπίμπα, Κ., 2009).

- Το 1994 η δράση της WWF Ελλάς μετατοπίζεται στη Ζάκυνθο όπου πραγματοποιήθηκε καθολική παρέμβαση στα Σεκάνια, τη σημαντικότερη παραλία ολόκληρης της Μεσογείου για τις θαλάσσιες χελώνες *caretta caretta*. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιβίωση του συγκεκριμένου είδους και να αντιμετωπιστεί η αλόγιστη οικοδομική ανάπτυξη, η WWF Ελλάς αποφάσισε να αγοράσει από τους ιδιοκτήτες σχεδόν ολόκληρη την έκταση που περιβάλλει την παραλία φωτοκίας, ώστε να επιτύχει την απόλυτη προστασία της ίδιας της ακτής. Από εκείνη τη χρονιά μέχρι και σήμερα, τα Σεκάνια παραμένουν ανέγγιχτα από οποιαδήποτε ανθρώπινη παρέμβαση, αποτελώντας τη μοναδική παραλία της χώρας μας που ανήκει αποκλειστικά και μόνο στις χελώνες. Παράλληλα με τη δράση της οργάνωσης στη Ζάκυνθο, την ίδια χρονιά η WWF ξεκίνησε τον δύσκολο αγώνα ενάντια στο κολοσσιαίων διαστάσεων έργο της εκτροπής του Αχελώου ποταμού με τη συνεργασία τεσσάρων άλλων περιβαλλοντικών οργανώσεων. Η προσπάθειά αυτή που συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και έχει ως αποτέλεσμα έξι νίκες στο Συμβούλιο της Επικρατείας αλλά και την άσκηση δημόσιας κριτικής στο καταστροφικό μοντέλο αγροτικής ανάπτυξης και διαχείρισης υδάτων στην Ελλάδα. Στα πλαίσια αυτών των προσπαθειών τους, έδωσαν μάχη στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Σεπτέμβριο του 2012, όπου αποφασίσθηκε ότι η εκτροπή του ποταμού, με τον τρόπο που σχεδιάσθηκε και εγκρίθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων το 2006, παραβιάζει εν τέλει την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία (<http://www.panda.org/fag/response.cfm?hdnQuestionId=26920021711543>).

- Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1998, η οργάνωση ανανέωσε το παραδοσιακό της προφίλ, που βασιζόταν και εστίαζε κυρίως σε δράσεις πεδίου και εκπαίδευσης για την προστασία της βιοποικιλότητας και στράφηκε προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της περιβαλλοντικής κρίσης και του δρόμου προς τη βιωσιμότητα. Παράλληλα, η οργάνωση συνέβαλλε σημαντικά στη δασοπροστασία, η οποία αποτελούσε ακόμα από τη «γέννηση» της οργάνωσης σημαντικό και πρωταρχικό στόχο της. Έτσι, διοργάνωσε την τριετή εκστρατεία με τίτλο «*Δάση για Πάντα*», ανοίγοντας με αυτόν τον τρόπο τον δημόσιο διάλογο για τις δασικές πυρκαγιές και τα βαθύτερα αίτια που τις προκαλούν ενώ παράλληλα με τη συμβολή και τη κινητοποίηση χιλιάδων υποστηρικτών της κατέθεσε μια σειρά ρεαλιστικών προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς, με πρωταρχικό της στόχο να μην υποβαθμιστεί η προστασία των δασών κατά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001.

Επιπλέον, την ίδια χρονιά ξεκίνησε μια εκστρατεία έχοντας ως στόχο τη διοργάνωση περιβαλλοντικά φιλικών Ολυμπιακών Αγώνων δίνοντας έμφαση στην αλλαγή χωροθέτησης του Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας από την οικολογικά σημαντική και ευαίσθητη περιοχή του Σχοινιά και στηλιτεύοντας το τεράστιο περιβαλλοντικό αλλά και οικονομικό κόστος των αγώνων. Τεκμηρίωσαν εναλλακτικές προτάσεις, συνεργάστηκαν με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενώ τον Ιούλιο του 2004 σε συνεργασία με τη WWF International, δημοσίευσαν έκθεση περιβαλλοντικής αξιολόγησης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας. Οι προσπάθειές τους αυτές μπορεί να μην είχαν το αναμενόμενο και επιθυμητό αποτέλεσμα, ωστόσο μέσα από αυτόν τον αγώνα κατόρθωσαν να εντάξουν τον Σχοινιά σε καθεστώς προστασίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να χαρακτηριστεί η περιοχή ως «Εθνικό Πάρκο» (www.wwf.gr).

- Ένας από τους στόχους της οργάνωσης είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων που ταλαιπωρούν τις προστατευόμενες περιοχές καθώς και η λειτουργία ενός ουσιαστικού εθνικού συστήματος για τις προστατευόμενες περιοχές. Γι' αυτό τον λόγο, η οργάνωση συμμετείχε στα Διοικητικά Συμβούλια των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και μέσω της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών, στον Φορέα Διαχείρισης των Πρεσπών ενώ
- το 2000, συμμετείχε ως εκπρόσωπος των περιβαλλοντικών οργανώσεων στην Επιτροπή «Φύση 2000», που λειτουργεί και ως Εθνική Επιτροπή Προστατευόμενων Περιοχών (www.wwf.gr).
- Ακολούθως, τον Ιούνιο του 2001, διοργάνωσε τριήμερη συνάντηση εργασίας με τίτλο «*Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα: Δυνατότητες και δυσκολίες*» στο Μονοδένδρι με συμμετοχή στελεχών από το σύνολο των φορέων που ασχολούνται με τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα ενώ παράλληλα συμμετείχε και στην αξιολόγηση της εφαρμογής της Οδηγίας των Οικοτόπων στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής της WWF τον Ιούνιο του 2001.
- Το 2004 η οργάνωση πραγματοποίησε μια εκστρατεία με τίτλο DETOX – «*πείτε όχι στα επικίνδυνα χημικά*» σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στοχεύοντας στον περιορισμό και τη σταδιακή απαγόρευση της κυκλοφορίας και χρήσης των πιο επικίνδυνων χημικών ουσιών, που μπορεί να είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες και καταστροφικές για το περιβάλλον.
- Παράλληλα, την ίδια χρονιά η οργάνωση ξεκίνησε μια εκστρατεία στα πλαίσια της οποίας καταγράφηκαν οι νησιωτικοί υγρότοποι της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, καταγράφηκαν περισσότεροι από 800 μικροί υγρότοποι στα ελληνικά νησιά, αναγνωρίστηκαν οι μικροί νησιωτικοί υγρότοποι από την νομοθεσία ως προστατευόμενα οικοσυστήματα, εντάχθηκαν πολλοί από αυτούς σε τοπικά πλαίσια προστασίας ενώ

ξεκίνησαν και οι πρώτες τοπικές πρωτοβουλίες προστασίας και αποκατάστασης. Ενδεικτικά, στο σύνολο καταγράφηκαν 498 υγρότοποι σε 64 νησιά του Αιγαίου, 209 στη Κρήτη και 2 ακόμα γειτονικά νησιά και 98 σε νησιά του Ιονίου Πελάγους. Μάλιστα, στη Κρήτη δημιουργήθηκε το πρώτο ενεργό δίκτυο παρακολούθησης της κατάστασης των υγροτόπων, το οποίο σε συνδυασμό με τη συνδρομή και άλλων τοπικών ομάδων αντιμετώπισε με καίριες παρεμβάσεις περιστατικά υποβάθμισης (Μπίμπα, Κ., 2009).

- Επιπλέον, την ίδια χρονιά, τον Σεπτέμβριο, ολοκλήρωσε και την αξιολόγηση του συστήματος προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας, ενώ παρουσίασε το Μάιο του 2005 επικαιροποιημένη αναφορά για την κατάσταση των προστατευόμενων περιοχών σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις.
- Έναν μήνα αργότερα, τον Οκτώβριο του 2004, διοργανώθηκε από την οργάνωση ημερίδα με τίτλο «*Προστατευόμενες Περιοχές: Γίνε συμμετοχός στη λύση*», η οποία είχε ως κεντρικό άξονά της προτάσεις/λύσεις προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση.
- Το 2006, μετά από την επιτυχημένη παρέμβαση του DETOX, πραγματοποιήθηκε η πρώτη εκστρατεία εναντίον της κλιματικής αλλαγής επονομαζόμενη «*Το κλίμα είναι στο χέρι σου*». Στα πλαίσια αυτής της εκστρατείας, η οργάνωση συνέβαλλε στην ενημέρωση, στην ευαισθητοποίηση, στη διαμόρφωση προτάσεων και απόψεων, στην επικοινωνία με επιχειρήσεις, φορείς αλλά και την πολιτεία ενώ όλοι οι συνεργάτες της οργάνωσης ήταν παρόντες στις μεγάλες συνόδους για το μέλλον του πλανήτη. Οι προσπάθειες για τη προστασία του κλίματος συνεχίζονται μέχρι και σήμερα έχοντας να επιδείξουν πληθώρα αξιολογών πρωτοβουλιών όπως στη διαμόρφωση προτάσεων για την ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, την ενημέρωση του κοινού σε θέματα εξοικονόμησης, τη προσπάθεια κινητοποίησης των πολιτών με στόχο την αποτελεσματικότερη άσκηση πολιτικών για το κλίμα. Επιπλέον, την ίδια χρονιά, η οργάνωση συμμετείχε στην αξιολόγηση της εφαρμογής της Οδηγίας των Οικοτόπων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία εκπόνησε το Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής της WWF σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις (Μπίμπα, Κ., 2009).
- Το 2007, με αφορμή τις καταστροφικές πυρκαγιές που σημειώθηκαν στη χώρα μας, η WWF πραγματοποίησε ένα τριετές πρόγραμμα με τίτλο «*Το Μέλλον των Δασών*», μέσω του οποίου αποδόθηκε συνολικά και επιστημονικά η τεκμηριωμένη αποτύπωση των καταστροφών από τις πυρκαγιές σε Πελοπόννησο, Εύβοια, Πάρνηθα (2007), Ρόδο (2008), βορειοανατολική Αττική, Ζάκυνθο, Κάρυστο, Ελικώνα-Κιθαιρώνα (2009) και κεντρικό Έβρο (2011). Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος χαρτογραφήθηκαν οι καμένες εκτάσεις και δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη φροντίδα για την ομαλή αναγέννηση του δάσους. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν ακόμα 1.500 αυτοψίες και επισκέψεις σε περιοχές

ενδιαφέροντος ενώ σημαντικό είναι το γεγονός ότι 8.650 μαθητές και 1.000 περίπου δάσκαλοι και καθηγητές συμμετείχαν σε δράσεις και σεμινάρια. Δόκιμο θα ήταν να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια αυτών των τριών χρόνων τέθηκαν οι βάσεις για την αναμόρφωση της φιλοσοφίας του νομοθέτη, και κυρίως των πολιτών καθώς κοινή εκτίμηση όλων είναι ότι τα δάση θα σωθούν μόνο εφόσον αλλάξουν οι πεποιθήσεις και η στάση των ανθρώπων απέναντι στη φύση. Επιπλέον, παρέθεσε στοιχεία για τη 2η εξαετή έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στην Ελλάδα και συμμετείχε στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιβάλλοντος (2000-2006).

- Το 2009, με ανάλογο τρόπο όπως και η WWF, η WWF Ελλάς πραγματοποίησε τη δράση «*Η Ώρα της Γης*», κατά την οποία ολόκληρη η χώρα βυθίστηκε στο σκοτάδι για μια ώρα και η οποία διοργανώνεται για πέντε συνεχόμενα χρόνια από το 2009 έως το 2013 ενώ συμμετείχε στη διαβούλευση για την προτεινόμενη τροποποίηση του Προεδρικού Διατάγματος του Υμηττού, καταθέτοντας σχετικό κείμενο θέσης. Επιπλέον, υπέβαλε πρόταση στην πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΚΑ, τον Οκτώβριο του ίδιου έτους, η οποία αποτέλεσε κοινή πρόταση 10 περιβαλλοντικών οργανώσεων για ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας (<http://www.panda.org/fag/response.cfm?hdnQuestionId=26920021711543>).
- Το 2010, συμμετείχε σε ομάδα εργασίας για τη διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα.
- Στο τέλος του 2011, οι συνεργάτες της WWF δημιουργούν τον «*Ατλαντα αποτύπωσης των καλύψεων γης*» και αναδημιουργούν το «*Οικοσκόπιο*», που αποτελεί μια ανοιχτή διαδικτυακή πύλη με οπτική καταγραφή του φυσικού περιβάλλοντος μαζί με τη «*παιδική*» του έκδοση, το «*Οικοσκόπιο-Kids*». Παράλληλα, η οργάνωση προέβη στην αξιολόγηση των μεγαλύτερων επιχειρήσεων στην Ελλάδα ως προς τις επιδόσεις τους στον περιβαλλοντικό απολογισμό, σε συνέχεια του έργου «*Δείκτης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Διαφάνεια στην Ελλάδα*», που εγκαινιάστηκε το 2009 και μέσω του οποίου αποτιμώνται οι πυρκαγιές που σημειώθηκαν το 2012 στη νοτιοανατολική Αττική και Χίο. Εκτός από τα παραπάνω, προώθησε τον Οκτώβριο, κείμενο διαλόγου για την ενίσχυση της προστασίας της φύσης και αποτύπωσε θέσεις για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και αποτελεσματικού συστήματος προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (www.wwf.gr).
- Στις 31 Μαΐου του 2012 υπογράφηκε το Προεδρικό Διάταγμα «*Έγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υγροτόπων και καθορισμένων όρων και περιορισμών για τη προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υγροτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν*» από τον υπηρεσιακό υπουργό ΠΕΚΑ, το οποίο στη συνέχεια στάλθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Λίγες μέρες πριν τη 17^η Ιουνίου τέθηκε η τελική υπογραφή του Διατάγματος και στάλθηκε στο Εθνικό Τυπογραφείο. Μετά από εννιά χρόνια προσπαθειών

ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση των δράσεων της οργάνωσης, που είχε ως αποτέλεσμα τη προστασία 380 νησιωτικών υγροτόπων έκτασης μέχρι 80 στρέμματα σε 59 νησιά.

- Εκτός από όλα τα παραπάνω, από το 2005 και έπειτα η οργάνωση παρακολουθεί και καταγράφει τις σημαντικότερες εξελίξεις στη νομοθεσία και τη νομολογία που αφορούν τους περιβαλλοντικούς τομείς ενώ εντοπίζει προβλήματα και προτείνει ενδεδειγμένες λύσεις. Παράλληλα, προβαίνει σε έγκαιρες παρεμβάσεις στη νομοθετική διαδικασία, στη Βουλή ή στο πλαίσιο δημοσίων διαβουλεύσεων δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και προσοχή στις ρυθμίσεις που επιφυλάσσουν σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις (www.wwf.gr).
- Επιπλέον, παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης Ραμσάρ στην Ελλάδα:
 - ❖ ολοκληρώνοντας, τον Φεβρουάριο του 2008, την αξιολόγηση της προστασίας και διαχείρισης των ελληνικών υγροτόπων Ραμσάρ, σε συνεργασία με άλλες δύο περιβαλλοντικές οργανώσεις,
 - ❖ καταθέτοντας, το Νοέμβριο του 2008, υπόμνημα με αφορμή τη 10η Συνδιάσκεψη Μερών της Συνθήκης Ραμσάρ, στο οποίο περιγράφεται η συνεχώς επιδεινούμενη κατάσταση στο Δέλτα του Έβρου,
 - ❖ ετοιμάζοντας, τον Οκτώβριο του 2005, με αφορμή την 9η Συνδιάσκεψη Μερών της Συνθήκης Ραμσάρ, υπόμνημα προκειμένου να γίνει θέλγητρο της διεθνούς κοινότητας στα προβλήματα των ελληνικών υγροτόπων και να ασκήσει πίεση για την επίλυσή τους,
 - ❖ συμπεριλαμβάνοντας μια παράγραφο που καλεί την Ελλάδα να ενημερώσει τη Γραμματεία της Συνδιάσκεψης για τις δράσεις που έχει αναλάβει για την αποκατάσταση αλλά και τη διατήρηση των Υγροτόπων Ραμσάρ, αφού η ίδια η οργάνωση παρενέβη στα ψηφίσματα των δύο συναντήσεων (resolutions) και τέλος
 - ❖ στηρίζοντας, τον Σεπτέμβριο του 2011, την πρόταση της Ελλάδας για ψήφισμα που σχετιζόταν με την προστασία των υγροτόπων της Μεσογείου στα πλαίσια της Σύμβασης Ραμσάρ (www.wwf.gr).
- Τέλος, στα πλαίσια των πολυάριθμων δράσεών της, η WWF συμμετέχει σε δημόσιες διαβουλεύσεις για τον χαρακτηρισμό ορισμένων περιοχών ως προστατευόμενες και
- παρακολουθεί και παρεμβαίνει σε σημαντικά ζητήματα που αφορούν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Μέσα από τις παραπάνω δράσεις, και σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις και φορείς, η WWF Ελλάς συνέβαλε σημαντικά στη σύσταση και τη μετέπειτα λειτουργία φορέων διαχείρισης, οι οποίοι λειτουργούν σήμερα στις ακόλουθες περιοχές με τον τρόπο που παρουσιάζονται στον σχετικό πίνακα που βρίσκεται στο Παράρτημα (www.wwf.gr).

Η δράση της WWF Ελλάς επεκτείνεται και στον *χώρο της εκπαίδευσης* καθώς ασχολείται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την προσφορά παιδείας όσον αφορά

την προστασία του περιβάλλοντος. Ως μια οργάνωση που σέβεται τον πολίτη και τους κληρονόμους του φυσικού πλούτου της χώρας μας, δηλαδή τα παιδιά, ήδη από την ίδρυσή της, το 1991, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση που εκείνη την εποχή πρωτοεμφανίστηκε στη χώρα μας ως αντικείμενο εκπαίδευσης. Έκτοτε, η WWF Ελλάς συνεχίζει να υποστηρίζει τη πολύπλευρη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και των εμπυχωτών εκπαιδευτικών προγραμμάτων με παραγωγή υλικού, επικοινωνία και παρουσιάσεις στα σχολεία, ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα όσον αφορά συγκεκριμένες περιοχές, σεμινάρια για εκπαιδευτικούς καθώς και ένα δυναμικό τμήμα για την άτυπη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, το λεγόμενο «*Panda Club*» (www.ypepth.gr).

Παράλληλα, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση σε διεθνές επίπεδο μετεξελίχθηκε ενσωματώνοντας την έννοια της αειφορίας, στη μελέτη της οποίας περιλαμβάνονται πολλές έννοιες. Λόγω του ότι η αειφορία ως έννοια είναι πολυδιάστατη, επιδέχεται πολλαπλές ερμηνείες (Φλογαΐτη, Ε., 1998).

Ένας από τους στόχους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των προγραμμάτων της WWF Ελλάς είναι η νοηματοδότηση της έννοιας της αειφορίας από τους ίδιους τους μαθητές. Άλλωστε, τα επιστημονικά προγράμματα και οι δράσεις της WWF Ελλάς βασίζονται αφενός στην έννοια της αειφορίας και αφετέρου στη κατανόηση της κοινωνικής, οικονομικής αλλά και πολιτικής διάστασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Κεντρικός στόχος της Εκπαίδευσης για την αειφορία στη WWF Ελλάς είναι να αναπτύξουν οι συμμετέχοντες εκείνες τις γνώσεις και τις ικανότητες που χρειάζονται έτσι ώστε να αποσαφηνίσουν και να δρουν με τέτοιο τρόπο προκειμένου να δημιουργούνται λιγότερα προβλήματα στο περιβάλλον καθώς και να εξασφαλιστεί ένα αειφόρο μέλλον για όλους τους πολίτες αλλά κυρίως για τους μελλοντικούς πολίτες (Φλογαΐτη, Ε., 1998).

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και οι επιδιώξεις της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των προγραμμάτων της WWF Ελλάς αλλά και να αποκτήσουν περιβαλλοντική παιδεία μικροί και μεγάλοι, η οργάνωση κατά καιρούς υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά στα σχολεία της χώρας μας, αποστέλλει εκπαιδευτικά πακέτα στα σχολεία αλλά και εκπαιδευτικά παιχνίδια και δραστηριότητες για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών της αειφορίας και του περιβάλλοντος αλλά και CD-ROM (Φλογαΐτη, Ε., 2003).

Παράλληλα, με τα εκπαιδευτικά προγράμματα η WWF Ελλάς διοργανώνει και συνέδρια-ημερίδες για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών καθώς είναι αδύνατον οι ίδιοι να μεταλαμπαδεύσουν εκείνες τις γνώσεις που σχετίζονται με τη προστασία του

περιβάλλοντος και να τους εμφυσήσουν εκείνες τις αξίες και αρχές που θα τους ευαισθητοποιήσουν και θα τους κινητοποιήσουν να δράσουν για τη προστασία του πλανήτη, αν δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (Φλογαίτη, Ε., 2003).

Τέλος, δε θα μπορούσε η δράση της συγκεκριμένης οργάνωσης να μην σχετίζεται με τη καθημερινότητα των πολιτών. Έτσι, δόκιμο θα ήταν να αναφερθούν και οι δράσεις της οργάνωσης που σχετίζονται με τη καθημερινότητα των πολιτών, που αν και γίνονται με έμμεσο τρόπο, εντούτοις συμβάλλουν σημαντικά στην ενημέρωση και κινητοποίηση των πολιτών με απώτερο στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Άλλωστε, είναι κοινώς αποδεκτό ότι για να επιτευχθεί ο επιθυμητός στόχος, που εν προκειμένω είναι η προστασία του πλανήτη μας, είναι απαραίτητο να ξεκινήσουμε από τα πιο μικρά και απλά πράγματα που λαμβάνουν χώρα στο σπίτι μας, στη δουλειά, στις μετακινήσεις, στις διακοπές μας. Γι' αυτόν τον λόγο η WWF Ελλάς με διαδικτυακό αλλά και με έντυπο τρόπο, προσπαθεί να ενημερώσει τους πολίτες σχετικά με τους τρόπους προστασίας του περιβάλλοντος και να τους κινητοποιήσει να δράσουν με ανάλογο τρόπο (Φλογαίτη, Ε., 2003).

Ενδεικτικά, οι υπεύθυνοι της οργάνωσης προτρέπουν τους πολίτες όσον αφορά τον **χώρο του σπιτιού τους** να μειώσουν τα απορρίμματα που παράγονται, ιδιαίτερα εάν ο τόπος κατοικίας είναι σε μικρά νησιά, ορεινά ή απομακρυσμένα μέρη όπου ενδέχεται να μην υπάρχει κατάλληλη υποδομή για την αποκομιδή των απορριμμάτων, να ανακυκλώνουν τα χαρτιά, τις συσκευασίες και τα απορρίμματα στους κάδους και τα σημεία ανακύκλωσης, εξοικονομώντας με αυτόν τον τρόπο ο κάθε πολίτης πρώτες ύλες και ενέργεια αλλά και να μην χρησιμοποιούν πλαστικές σακούλες. Επιπλέον, σε συνδυασμό με τον χώρο του σπιτιού, οι πολίτες είναι απαραίτητο να διακατέχονται από περιβαλλοντική συνείδηση και **στον χώρο της εργασίας τους** συμμετέχοντας σε προγράμματα ανακύκλωσης, εξοικονομώντας περισσότερες ποσότητες νερού αλλά και χαρτιού, μη σπαταλώντας άσκοπα το ηλεκτρικό ρεύμα αλλά και να χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία με τις τηλεδιασκέψεις και την αποφυγή ενεργοβόρων ταξιδιών (www.wwf.gr).

Επιπλέον, η δράση της οργάνωσης δε θα μπορούσε να μην επεκτείνεται και **στον χώρο των σχολείων**, που αποτελεί σημαντικό χώρο μεταλαμπάδευσης της περιβαλλοντικής συνείδησης. Έτσι, η οργάνωση προτείνει στους εκπαιδευτικούς και στα παιδιά να τηρούν συγκεκριμένο πρόγραμμα προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας και πόρων, να ανακυκλώνουν αντικείμενα προμηθευόμενοι κατάλληλους κάδους για χαρτί, γυαλί και αλουμίνιο και τοποθετώντας τους σε σημεία που εξυπηρετούν (έξω από τις τάξεις, στα γραφεία των καθηγητών, δίπλα στο κυλικείο, στους διαδρόμους), να διερευνούν, σε συνεργασία με τους υπευθύνους προμηθειών, τη δυνατότητα να αγοράζονται ανακυκλωμένα προϊόντα για τις ανάγκες του σχολείου, να πραγματοποιούν εκστρατείες